alfa

A SZOBRÁSZ NEVE

KIVEHETŐ ASTERIX

(Boris Vallejo festménye)

MODELL

KAPU

A FRANCIA FORRADALOM

CSILLOGÓ RITTEREK

A MAGELLÁN ÚTJA

NAPTÁR 1990

DETEKTÍVEK

FERRARIX ÚR

1989. DECEMBER
ÁRA: 30,— Ft

ifjúnak
alfa

XI. ÉVFOLYAM 6. SZÁM
Magazin tízen túliaknak

Megjelenik
minden második hónapban,
az Interpress Magazin
mellékleteként

Főszerkesztő:
DÁVID CSABA

Szerkesztő:
SÜLE GÁBOR

Szerkesztőség:
Budapest
II., Rózsahegy utca 3/B 1024
Telefon: 115-3883

Postacím:
Budapest, 1525, Pf. 46

INTER PRESS
Kiadja az
Interpress Kiadó, Nyomda és Reklám
Vállalat, Budapest
II., Mihályfi Ernő utca 14. 1022
Telefon: 135-0945

Felelős kiadó:
DR. POLLÁK MIKLÓS
vezérigazgató

89.0513
Athenaeum Nyomda, Budapest
rotációs mélynyomás
Felelős vezető:
SZLÁVIK ANDRÁS
vezérigazgató

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest XIII., Lehel u. 10/A 1900 – közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj 1 évre: 180,— Ft, ½ évre: 90,— Ft, egyes szám ára: 30,— Ft. Megjelenik: kéthavonként. Külföldiek részére előfizethető az Interpress Kiadó, Nyomda és Reklám Vállalatánál, 1022 Budapest, Mihályfi Ernő u. 14. Előfizetési díja: US $ 11,— egy évre, mely összeg átutalható a Magyar Nemzeti Banknál vezetett BC—401—6306—144—01 sz. számlára.

HU ISSN: 0138—9351

Laptervező grafikus:
GÁLÓCSI ÁGNES

A lapban megjelenő színes
reprodukciókat
Kresz Albert készítette

Fotók és illusztrációk: Smithsonian (2-3.) Omni (22–23.) Das Tier(37–38; 48.) LPS (44–45.) valamint a szerkesztőség archívumából.

A SZOBRÁSZ NEVE

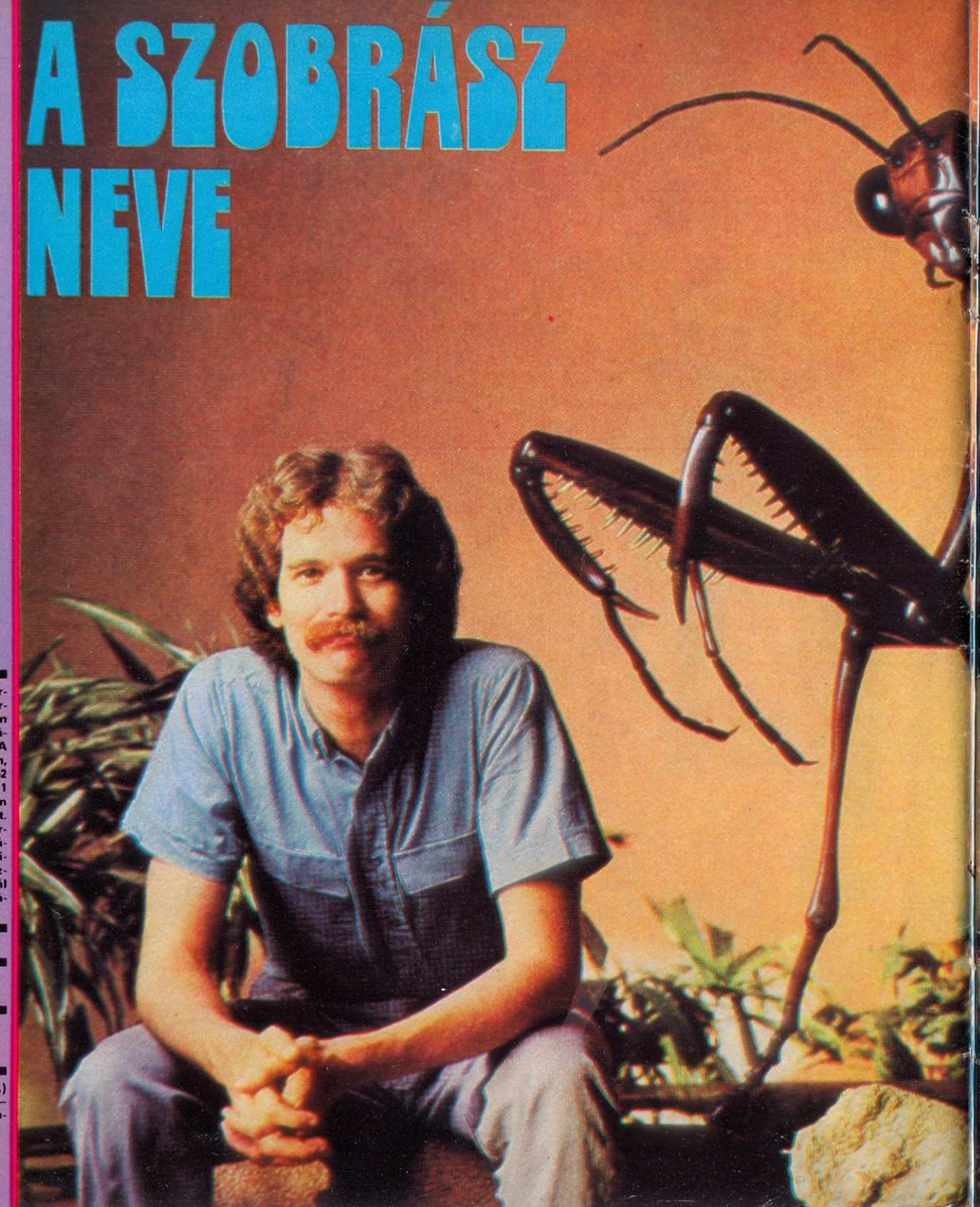

Bremer és a kétméteres ájtatos manó (nagy kép)

A szobrász neve Patrick Bremer, a feleségét pedig Maureennek hívják. És Maureen volt az, aki rémülten berohant férje műtermébe, mert valami rémületes rovar akadt a hajába. Ennek a neve ájtatos manó volt, van másik neve is: imádkozó sáska, négy-nyolc centiméter nagyságúra megnövő, ragadozó rovar. Ennyit a nevekről, a többi már gondos munka kérdése volt.

Bremer ugyanis megszabadította rémült feleségét az ájtatos manótól és háziállattá tette, figyelte a kis állat mozdulatait, viselkedését, míg aztán... megtetszett neki. Az még rendben van, hogy ezután másféle apró lényekre is felfigyelt, a tücsökre, amely a lépcső alatt lakott, a szitakötőkre stb... Tulaj-

Darázs – de jó, hogy valójában sokkal kisebb...

Hangyák, legalább kétszázszoros nagyításban, fából...

donképpen minden érdeklődő ember így tenne. Bremer azonban továbbment: ha már egyszer szépnek, célszerűnek, érdekesnek, izgalmasnak találta az ájtatos manó különös testfelépítését, s ha már egyszer hivatása szerint ő maga szobrász, elhatározta, hogy „megörökíti" a törékeny testet.

Nyilvánvaló, hogy ehhez csakis a fa a legalkalmasabb, gondosan válogatott, jó minőségű fa, amelynek darabjain gondosan dolgozik, míg az adott rovar részeit élethűen, bár jóval nagyobb nagyságban kialakítja. Hosszú ideig figyeli a rovar mozgását, gondos részletrajzokat készít róla, aztán felül-, oldal- és alulnézetben pontosan méretezi a hatalmas szobrot. Az első, az ájtatos manó kétméteres nagyságban készült el, ami a nyolc centiméteres „eredetihez" viszonyítva bizony elképesztő méret. De képzeljünk el egy ötven centiméteres hangyát!

Múzeumokban, természetrajzi gyűjteményekben állítják ki Bremer egyedi rovarszobrait. S miután mi, emberek mindig is vonzódtunk a nagy méretekhez, ezeket a szobrokat a látogatók sokkal inkább észreveszik és körülrajongják, mint mellettük – esetleg egy terráriumban – az „eredetit". Bár nyilván akad olyan is, aki a lehetőséget kihasználva, összeveti a kicsit a naggyal. Bremernek nem kell ilyenkor szégyenkeznie, szobrai pontosak, élethűek és méretüknél fogva bizonyosan ijesztő is némelyikük. Legalábbis a washingtoni Smithsonian Intézetben egy alkalommal egy szitakötő láttán, amely akkora volt, mint egy megtermett kutya, egy nyolcéves kisfiú rémülten bújt a szüleihez:

– Ugye, igazából nem nőnek ekkorára?

CSILLOGÓ RITTEREK

A „lézengő ritter” kifejezést ismerjük jól, Katona József nevezi így a mindenre kapható Biberachot, a Bánk bán egyik szereplőjét. De hogy egy ritter csillogó is lehet...?

A régies hangzású ritter szó nyelvünkbe a németből került, ott a Reiter lovast jelent. Ebből pedig kiderül, hogy van jó régen már nekünk is szavunk a „ritter” fogalmára. Ez a lovag. Persze, a lovag nem csupán annyit jelent, hogy „lovas katona”...
Eredetileg pedig csupán ennyit jelentett. A legkülönbözőbb európai nyelvekben mind-mind a „ló” nevéből eredt a lovagok elnevezése s mint az a szavakkal oly sokszor megesik, különös átalakuláson ment keresztül az egykori latin „caballus”. Ez ugyanis egyszerűen azt jelentette, gebe. De hát a gebéből időközben hátasló lett... A latinok caballusából pedig Nagy Károly császár rendeleteiben már „caballarii”, azaz lóháton harcoló katonák, majd megjelent az olasz „cavalieri”, a spanyol „caballero” vagy a francia „chevaliers”. Érdemes hozzátennünk, hogy ezeknek a szavaknak magyar „lecsapódását” is tudjuk, ez a gavallér. A gavallér pedig tisztességes, bőkezű, megbízható úriember. Ez meg hogy kerül a lovas katona mellé?

A nemzetközi rendezvényen részt vevő csapatok olyan viseletben szerepeltek, amely országuk története során a legjellemzőbb volt.
Svédország

Nagy Károly rendelkezéseit említettük. Akkortájt kezdődött, hogy a bármilyen fegyverzettel megjelenő, általános felkelő seregeket (akik az uralkodó hívására hadba vonultak), kezdte felváltani a jobban kiképzett és nehéz fegyverzetet viselő lovasság. A nehéz fegyverzet azt jelenti, hogy fémsisakot viseltek, ugyancsak fémből készült páncélt, amely koronként és néha tájanként is változott. Hol lemezekből kovácsolták, hol láncszemekből illesztették össze; hol tetőtől talpig igyekeztek beburkolni a harcost, hol csak éppen a vállát-mellkasát védték. Most azonban ne ezekkel a részletekkel foglalkozzunk, hiszen kardról, páncélról, sisakokról, kopjáról és harci baltáról jó néhányszor olvashattunk az Alfa lapjain

A régi lakomák hangulatát bizonyosan sikerrel utánozták az ünnepségek résztvevői

(86. augusztus „Lovagok”; 87. április „Az oroszlán imakönyve”; 87. június „Lovagok készülnek”; 1988-as különszám „Fényes középkor”).
Franciaországban 987-ben, egy évezreddel ezelőtt lett uralkodó Capet Hugo, akivel kezdetét vette az évszázadokon át uralkodó Kapeting-dinasztia. Ennek a híres, a franciák és közvetve egész Európa sorsa szempontjából fontos eseménynek ezredik fordulóján, 1987-ben a franciák nemzetközi lovagi találkozót rendeztek. Felélesztették mindazt, ami a lovagvilághoz hozzátartozott s ez igen fontos, hiszen nem csupán arról van szó, hogy feledésbe merülő értékeket ápolnak ezáltal, hanem tévedések leplét is leráncolják. A lovagok világa ugyanis többé-kevésbé (de inkább kevésbé) korhű kalandfilmekben jelenik meg a mai nézők, főként fiatalok előtt. A lovagok e filmekben két dologgal foglalkoznak, nyeregben ülnek és vívnak, vagy lóról szállnak és úgy vívnak. De azt, hogy kik voltak, mivel foglalkoztak valójában, sohasem tudjuk meg, azaz, annyit megtudhatunk, hogy egy „rendes” filmbéli lovag foglalkozása törékeny, szőke hölgyek megmentése.
Azzal kezdtük, hogy kialakulhat egy újfajta, nehéz fegyverzetű lovaskatona-típus. Ahhoz, hogy valaki a drága fegyverzetet és fölszerelést megvásárolhassa, gazdagnak, de legalábbis tehetősnek kellett lennie. Azáltal pedig, hogy különleges kiképzést kapott uralkodója udvarában, kialakították benne a művelt, csiszolt, tájékozott embert. Ezek azok az alapvonások, amelyek eleve eldöntötték, hogy a középkor lovagja valami egészen más lesz, mint például a Római Birodalom lovas katonája (pedig Rómának már a Krisztus előtti századokban volt lovassága).
Körülbelül a X. századra, a korábbi politikai-társadalmi zavarok miatt, kialakult az a helyzet a legtöbb európai országban, hogy a lovagok nemcsak a hadsereg legütőképesebb részét alkották, de erős politikai hatalomra is szert tettek. Kialakultak a lovagi szertartások. Aki lovaggá akart válni, egy-egy nagyobb úr mellé szegődött, tanult, művelődött – mai szóval élve – kiképzést kapott, míg urának fegyverhordozója lehetett. Csatákba kísérte s ha mindenben jó eredményt ért el, általában 21 éves korában lovaggá ütötték, más kifejezéssel élve lovaggá övezték. A ceremónia lényegi része ugyanis az volt, hogy hűbérurától, esetleg az uralkodótól kardot kapott (azaz „felövezték”) és a kard lapjával erős ütést mértek vállára. (Ebből a mai lovaggá ütési szertartásban már csak szelíd érintés maradt.)
Mindebből nyilvánvaló, hogy eredetileg mi volt a lovag kötelessége, pontosabban, milyennek kellett lennie annak, akit lovaggá fogadott ura. Nem csupán

Olaszország

Anglia

Franciaország

Spanyolország

harcolnia kellett, méghozzá jól, az akkori lehető legmodernebb hadviselési szabályok szerint, de az államhoz, az uralkodóhoz és közvetlen urához hűségesnek is kellett lennie, valamint rangjának megfelelően műveltnek, előzékenynek. No és persze valamelyest tehetősnek. Amikor az évszázadok folyamán „zárt közösséggé" vált a lovagok világa, azaz szegény, igen alacsony sorsú ember csak ritka kivételként kerülhetett közéjük (volt erre is példa), ez azt jelentette, hogy tulajdonképpen kialakult a nemesség.

S jelentette azt is, különösen a hűség és kellően finom viselkedés követelménye, hogy kialakult lassanként az a meggyőződés, amely a lovagban a tisztesség, egyenesség és udvariasság megtestesülését látta. S így volt ez még akkor is, ha sokan egyáltalán nem tisztességesen, egyenesen és udvariasan viselkedtek.

Megszülettek a lovagságról szóló legendák, hősi énekek és vándormesék, elsősorban fontos említenünk Artúr királyt és a Kerekasztal Lovagjait. Ezek a harci helytállás mellett elsősorban a békét, igazságot, gyengék és elesettek ápolását dicsérik s mindez igen nagy befolyással volt kultúránk alakulására.

A franciaországi rendezvény csillogása egy letűnt kor szépségeit tükrözi, egy kicsit pedig éppen a kultúra, a finomság vágyát is ébreszti bennünk. Pedig bizony a lovagi torna még ma, amikor nem „vérre megy", akkor is kemény sport. De a csillogó ritterek, hazájuk színeit viselve, a lovagi lakomán is megfelelően viselkednek, egy ünnepélyes bevonulás koreográfiáját is tudják. És az egész rendezvénytől egyáltalán nem idegen a komoly játék.

Nem sportolók csapnak össze a gótikus teremben, hanem színészek, játszó együttesek tagjai. A lovagi találkozót ugyanis a rendezők arra használják fel, hogy bemutassák a lovagkor szellemi értékeit is. Megjelenik Trisztán és Izolda története, előadás a katarok (a tisztán) történelméből, bemutató a középkori divatokból... de ne soroljuk tovább. Csillogó lovagvilág ez.

© DARGAUD. EDITEUR. PARIS, 1961. BY GOSCINNY ET UDERZO

Írta: Goscinny
Rajzolta: Uderzo
Fordította: Tímár György

Asterix ÉS AZ ÜST

Maga vaddisznó! Így letörni az árakat! Hát lopom én a vadkant? Öt szeszterciuszért elkótyavetyélni tizennégy gyönyörű vadkant!
Á, picik voltak, mondtam is Asterixnek...
Maga ad tizennégyet ötért?
?!
Látja, nem is tudom, mi tart vissza attól, hogy...
?
TCHAC!
Én!
Ha leérkezik, nagyban fogok tőle vásárolni.
Nagyban?
Igen, 14-szer 14 darabot.
CRÂAC!
Hümm
Tönkretettek, eladhatom a házat meg a menhirt...
Nyugodjék meg. Még úgysem ettünk, hogy adja a vadkant?
Ötért darabját, de csak, mert magukról van szó!

Gyerekjátékot a konnektorba dugni TILOS!
MAGYAR VILLAMOS MŰVEK TRÖSZT
1011 BUDAPEST, VÁM U. 5-7
Szülők!
A VAKDUGÓ használata már sok kisérletező kedvű gyerek életét mentette meg!
Vakdugó!

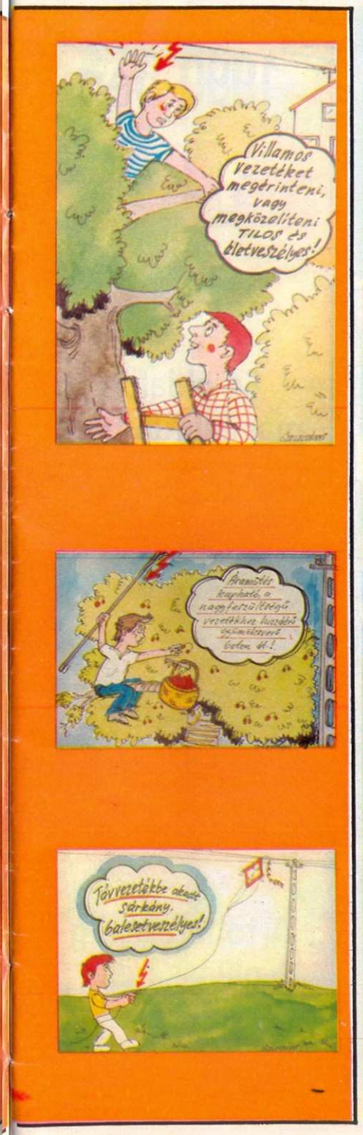
Villamos vezetéket megérinteni, vagy megközelíteni TILOS és életveszélyes!
Áramütés kapható a nagyfeszültségű vezetékhez hozzáérő gyümölcsvevő beton ét!
Tóvvezetékbe akadt sárkány, balesetveszélyes!

Asterix, én nem értek hozzá, de volt tizennégy vadkanunk, és azért, amennyiért eladtuk őket...
Tudom, tudom...
Nem kalmárnak termettünk. Az üst üres, pénzt még varázsfőzettel sem varázsolunk bele
BRAVO! BRAVO!
Légió, vi-gyássz!
CLAP! CLAP! CLAP! CLAP! CLAP!
Asterix, megvan! Mirnixdirnix tölti meg az üstöt!
Megtanítom nehány trükkre és dölni fog a pénz!
Sóhaj...
Figyelj, kiskutyám! Csinálj így, szépen!
Állj a mellső lábadra! Így!
Hengergözzél... így...
?
OUAF! OUAF! OUAF!
HARF! HARF! HARF!
OUAF! OUAFOUAF!

Folytatás a 39. oldalon

1990-ben alfa 90

64 oldalon már februárban!

Vegye meg, vágja ki belőle az Alfa-tombola szelvényét és levelezőlapra ragasztva küldje be!

A többit pedig olvassa el, érdemes...

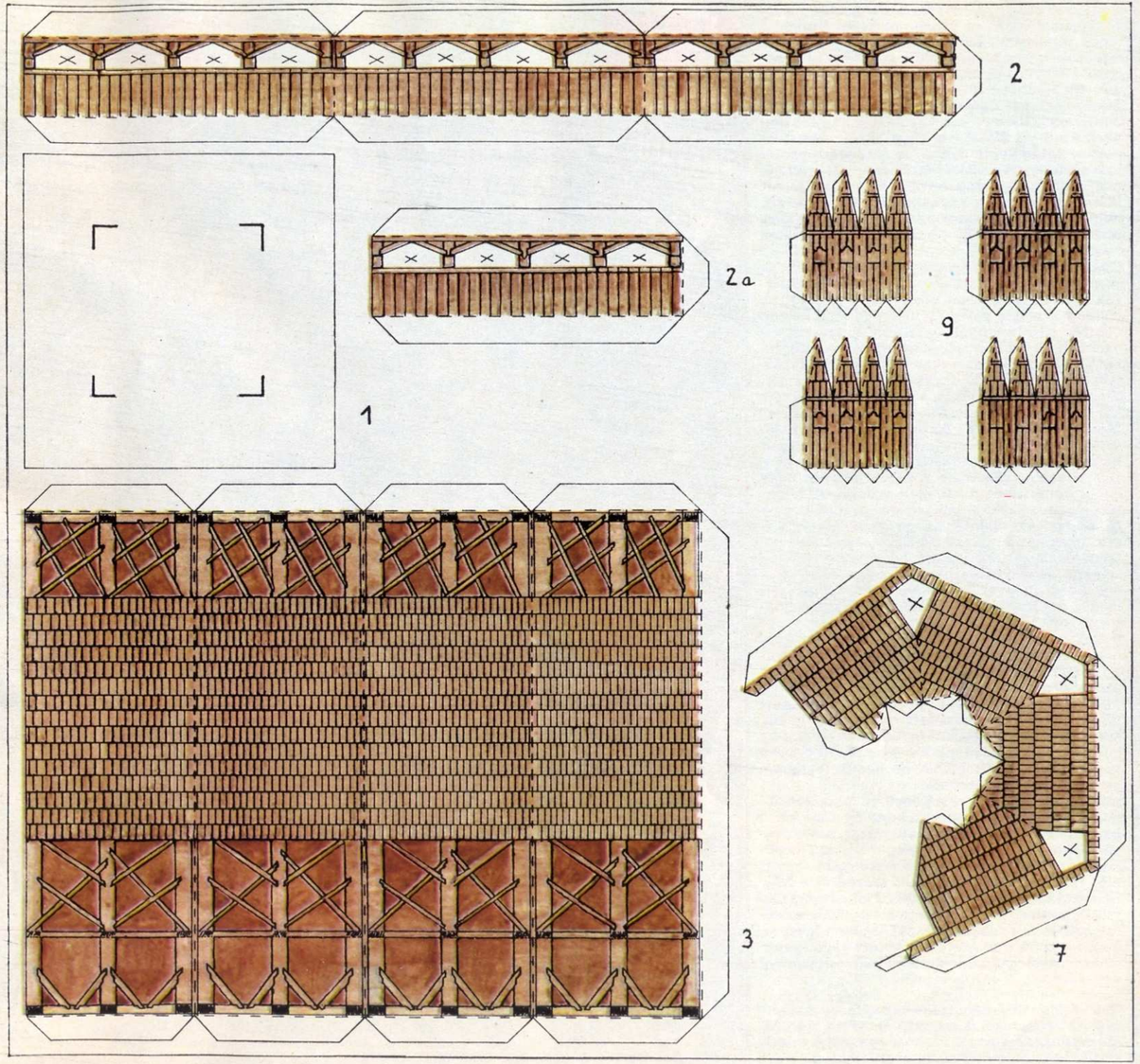

KAPU

Gyönyörű kapu... Ezt sokszor hallani. De ne érzékenykedjünk és ne mondjunk szép, ám fölösleges általánosságokat. Inkább vegyük szemügyre, mi is ez a kapu? Miféle építmény az, amelyet újabban – hosszan tartó feledés után – annyit emlegetnek?

Lévén szó falvakról és mezőgazdaságból élő emberekről, minden azzal kezdődik, hogy az ember elkeríti az életet, vagyis a házat, udvart és kertet. Aztán kaput nyit rajta. A kerítés kezdetben sövény, még a XVIII. században ez az általános. De fában gazdag vidékről lévén szó, itt-ott már régóta építik a deszkakerítést. Érdekes, hogy amint megjelentek a fűrészmalmok, a kerítést igen széles, 40-50 centiméteres deszkákból készítik.

Deszkakerítéshez pedig deszkakapu illik s ez sem csodálható, mert az egyensúly- és szépérzék a falusi emberben állandóan működött. A XVIII. században pedig már igen gyakori helyen állottak fűrészmalmok, amelyek a deszkát olcsóbban fűrészelhették, mint azelőtt kézzel lehetséges volt. A deszkakapu nehéz, kifordíthatja a sast, ezért a két sast felül agyfával összekötötték s lett így az egész szerkezet neve kötött kapu. Ez a székely kapu egyik lényege.

Most pedig beszéljünk egyik-másik meglepő szakkifejezésről. Sasnak az olyan faoszlopot hívják, amelyet kerítésállításhoz vagy éppen kapu építéséhez állítanak a földbe. Amikor nagy kaput építenek és a sas igen tekintélyes faoszloppá változik, akkor láb, oszlop a neve. Az agyfa ugyancsak tekintélyes gerenda, amely vízszintesen köti össze az oszlopok tetejét.

Igen, de... a hegyvidéken lakó ember mindig szigorú arányokhoz szokott, ilyen az élete, ilyenek a körülményei. És aki gyermekkorában szép mesét, nótát hallgatott, fiatalon már faragott botot, miegymást s felnőttkorában ügyesen zsinórozott harisnyában lépked, s aki büszke arra, hogy nemes nemzetségből származik, az rátartian gondol azzal is, hogy kapujának arányai, szép alakja, értelmes díszítményei legyenek. Az értelmes díszítmény pedig a világon mindenütt olyan, amely az elkészített holmi lényegéből, szerkezetéből, anyagából fakad, akár ruha, akár kőépület, akár ivóedény az, amit díszít. S ha a kaput fából építették, hát ne akarja letagadni önmagáról, hogy fából van.

Hogy az építmény oldalirányban is szilárd legyen, a függőleges lábakat és az agyfát kisebb gerendadarabokkal összekötik, azaz szélkötéssel látják el. Az egyik legrégebbi ilyen kapu, amelynek részlete Csíkszentgyörgyön került elő, 1775-ben készült. A múlt század első felében aztán a háromszéki, csíki és udvarhelyszéki falvak huszársorain (ahol a lovas szolgálatra kötelezett tehetősebbek laktak), egész utcasorokon, majd minden porta elé kötött kapu került. Oldalt a gyalogkapu, mellette a nagy kétszárnyú szekérkapu.

Máréfalva, 1957-ben épült kapu, festett díszítéssel, felirattal. A gazdag festés újkeletű, igen gyakran a kívánatosnál rosszabb minőségű faanyag miatt alkalmazzák

Említettük, felül a három lábat hatalmas agyfával kötik össze. A szekérkapu általában 2,75 méter széles, a gyalogkapu 90 centiméter. A magassága a szénával rakott szekérhez igazodik: három és fél méteres szokott lenni a nyílásmagasság. A gyalogkapu felett fölöslegesen nagy úr támad, ezt fűrészelt deszkaráccsal vagy más módon lezárják, régebben például a sima deszkázatot vésett díszítéssel látták el.

Hogy a megrakott szénásszekérrel könnyebb legyen a behajtás, főként Kászonban és Alcsíkban szép megoldást alkalmaznak: patkó alakban kifűrészelik az agyfa, szélkötés és a láb szélét. Felül tehát kicsivel nagyobb átmérőjű a nyílás, mint amilyen távol földbe állították a két lábat. S akkor hátravan még egy különlegesség. Mondottuk, hogy a kerítést széles, értékes deszkából építették, fedni kellett tehát, nehogy az eső-

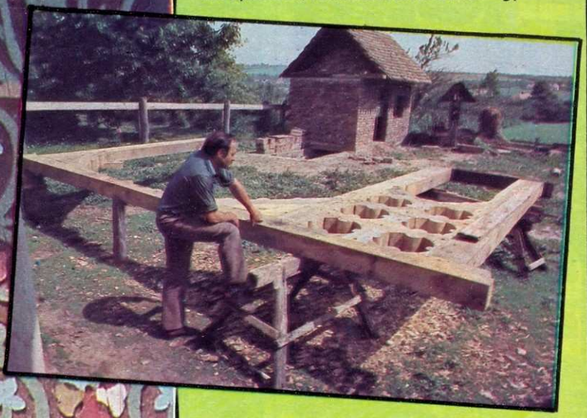

Csernáton – a felvétel a hetvenes években készült. Szép, faragott díszítésű kapu lesz ez, látszik, hogy a gyalogkapu fölötti mezőt régebbi hagyományt őrizve, gerendarács tölti ki. (Kresz Albert felvételei)

hó a kelleténél korábban s nagyobb kárt tegyen a drága deszkaanyagban. A kerítés fedése rézsútosan egy, vagy sátortetószerűen két deszkából készült, máskor zsindellyel. A kapu anyaga finom cserefa, még inkább óvni, védeni kellett, tehát még fontosabb volt, hogy tetőt építsenek reá.

Némely kutató szerint a középkori, megerősített kőkapuk (városkapuk, várkapuk) fölötti erkély, vagy gyilokjáró folyosó emléke okozta, hogy az udvar közepén szokásos, lábon álló galambdúcot átvitték a kapu tetejére. A kapunyílás fölött áttört felület, lyuksorozat jelzi a galambdúcot s ezután kerül az egész zsindelytető alá. Ezzel kialakultak azok az általánosan jellemző megoldások, amelyek a székely kapun láthatók. Ilyen kötött és galambdúcos kaput Erdély számos területén építettek kis eltérésekkel.

A FRANCIA FORRADALOM

Írta: Pierre Castex, Roger Lécureux
Rajzolta: José Bielsa, Milo Manara, Enric Sió

Fordította: Péntek Csilla

Copyright Librairie Larousse, 1983

A tengeren is ellenállnak, pedig sok tiszt megszökött s a flotta fejetlenné vált...

1794. július 1-jén Villaret tengernagy megtámadja az angol Howe zászlóshajót, amely egy kétszáz tagú konvojt fedez.

Az angolok megsemmisítik Villaret hajóját, a Bosszúállót; a matrózok süllyedés közben a Marseillaise-t éneklik.

Fel, honfiak, polgárok, rajta...

Pitt és a koalíció kitart célja mellett: ismét 350 ezer katona készül támadásra.

A francia köztársaságot pozdorjává zúzzuk!

Klébert áthelyezik, Bazin vele tart Sambre-et-Meuse-be...

...ahová megérkeznek az első léghajók.

1793. december 23-án a katolikus, királyi hadsereg megsemmisül. Csupán Charette folytatja a harcot az erdőkben. A Konvent csapatai pusztítják Vendée-t.

Ellenforradalmi reakció dühöng az egész országban, Lyon és Marseille is felkel. Az angol hajók lövés nélkül hatolnak be Toulonba.

Lyont szétrombolják; a köztársaságiak ezután távozásra kényszerítik az angolokat.

Toulon megszállása idején egy fiatal tüzérkapitány hívja fel magára a figyelmet. A neve Napoléon Bonaparte.

A határokon ugyancsak győz a köztársasági sereg: Wattignies Hondschoote alatt...

Azt írja...

...Simák Dóra Soltvadkertről, hogy az Alfa megjelenése mindig ünnep a számára, hiszen 18 évesen is szereti a képregényeket.

„Azt is nyugodt szívvel írhatom, hogy unalmas cikket nem olvastam még ebben az újságban – folytatja a levelét. – Sajnos, rossz oldalam, hogy a történelmet utálom, de igyekszem megszeretni a francia forradalom képregényét is. Ne haragudjanak ezért rám."

Kedves Dóra, hogyan is haragudnánk? Sőt, nagyon is jónak tartjuk, hogy küszködik önmagával. S ha végeredményben mégsem szereti meg a történelmet, az sem baj, az igyekezet a fontos. További kérdéseire magánlevélben válaszolok.

Kozma Dániel hetedikes tanuló Budapestről éppen ellenkező érdeklődésű:

„Kedvencem a földrajz és a történelem. 1987 júniusa óta vásárolom az Alfát. Azért szeretem ezt a lapot, mert rengeteg érdekes cikket olvashat benne az, aki nem sajnálja »kidobni« rá a 30 forintot. Azért írom idézőjelben, mert nem ezen a véleményen vagyok. Csak azt sajnálom, hogy a különszámban Conan és A monolit bosszúja című, értelmetlen képregényt közölték, hiszen anynyi ilyesmi kapható. Tudom, hogy ezért a kijelentésért sokan átkozni fognak, mégsem rejtőzöm álnév, vagy monogram mögé."

Kedves Dániel, lehet, hogy sokan átkoznak érte, a szerkesztőség nem átkoz. Megértjük álláspontodat, hiszen a tapasztalatok következtében a mi álláspontunk is változik. Arra viszont, hogy az 1988-as különszámban a 8×8 kocka „matthelyzete" valóban jó-e vagy sem, nem tudok válaszolni. Miért nem kérdeztem meg azóta egy sakkszakértőt?

Erre az új Alfa előkészítése a válasz: egyszerűen nem volt időm „sakkozni"...
Azt írja Kerekes Amália (ugyancsak Budapestről), hogy régebben az Alfát rendszeresen olvasta.
„Most, egy rövid megszakítás után újra elkezdtem olvasni. Bevallom, kellemes meglepetés ért, mert az augusztusi számot nagyon érdekesnek találtam. Minden cikket elolvastam, jóllehet, nem minden téma érdekel olyan nagyon."
Levelét így folytatja:
„Az írások után ott állhatna a forrásanyag megnevezése és egyéb, a témával kapcsolatos könyv vagy újság címe. Ez arra lenne jó, hogy akinek a cikk felkeltette az érdeklődését, még egyéb információkkal is gazdagodhasson.
Az augusztusi szám Azt írja... rovatában Tóth Helga Fiatal írók című ötlete kapcsán arra gondoltam, hogy jó lenne minden Alfában 1-2 oldal Olvasói levelek címmel ellátott írás."
Az ötletek nekem is tetszenek, sőt, örömmel jelenthetem olvasóinknak, hogy számos efféle ötlet, amelyet az elmúlt év során megírtak, éppen a megvalósulás felé ballag... De ez az új Alfa témája, amire mindjárt rátérek.
Tari Sándor – saját meghatározása szerint „öreg" olvasónk – Pásztóról küldött érdekes levelet:
„23 éves vagyok, de maradok továbbra is hű olvasójuk. Egyébként ma is olyan érdeklődéssel olvasom ezt az újságot, mint tíz évvel ezelőtt. Az Azt írja... rovattól én is kedvet kaptam, ezért, mint »törzsgárdatag« segítőkész szándékkal leírom észrevételeimet.
Sajnos, már az elején elkeseritem a képregényekkel kapcsolatban. Az első számokban még egyáltalán nem volt, később 4-6 oldalon jelent meg, a legutóbbi számban már 23 oldalt foglalt el.

Ez sok! Még akkor is, ha közben megváltozott a lap alakja, és a képregény mellett apró cikkek is találhatók.
Lényegesen háttérbe szorultak a nagyobb terjedelmű írások. Talán az lenne a legjobb, ha Asterix és a történelmi képregények váltogatnák egymást. A jelenlegi forma és minőség jó, előfordulnak néha nyomdai hibák, de ezt talán a szerkesztőségük sajnálja a legjobban." (Milyen igaza van Tari Sándornak!) Később levelét így folytatja:
„A megjelenő írások érdekesek, tartalmasak. A történelem, biológia, földrajz és a technika kimeríthetetlen utánpótlást jelentenek a cikkek témáihoz. Remélem, a posztert és a poprovatot nem veszik komolyan?! Bemutathatnák a lap születésének legfontosabb pillanatait, és a szerkesztői gárdát is, nemcsak fényképen! Igazán érdekelne, hogy kinek az írásait olvasom."
Az Alfa tapasztalt olvasói már tudják, hogy ilyenkor nagy szerkesztői sóhajtás következik: „hát igen, ez az igazi olvasó, ez az igazi levél"! Mit tegyek, nem tagadhatom meg önmagam, most is ilyen, boldog sóhajtás következik: hát, igen...!
Ezek után tehát a legfőbb ideje, hogy rátérjek az ígért ismertetésre, már csak azért is, mert Tari Sándor levelében van néhány olyan, nagyon lényeges részlet, amelyre csak úgy tudok válaszolni, ha máris a „jövőt rajzolom fel"...
A következő évben, tehát 1990-ben az Alfa továbbra is kéthavonta fog megjelenni. Akiknek minden vágya, hogy havonta vehessék kézbe, még várniuk kell, hátha egyszer tényleg megvalósul a havonta megjelenő Alfa. Ezzel szemben a terjedelme jelentősen megnő!
A lap alakja is megnő, méghozzá úgy, hogy egy kicsivel a „régi" nagy alakú Alfánál is nagyobb lesz. Örülhetnek a képregények

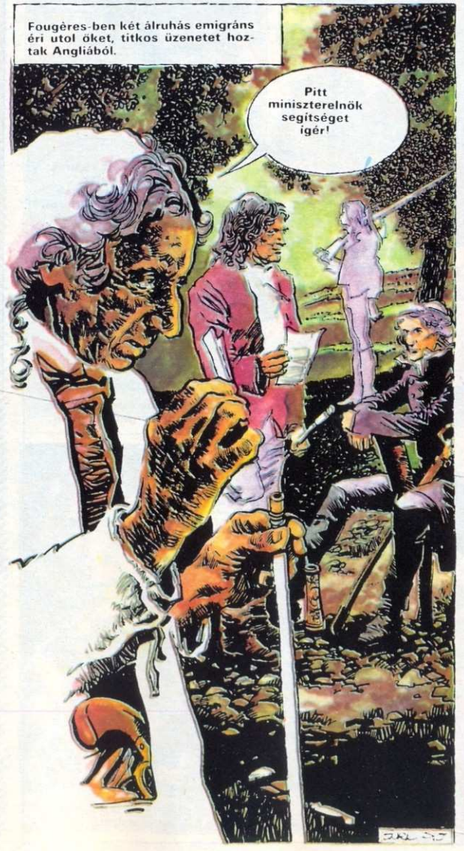

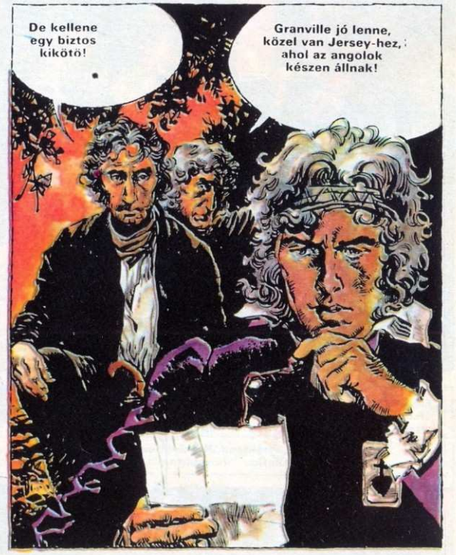

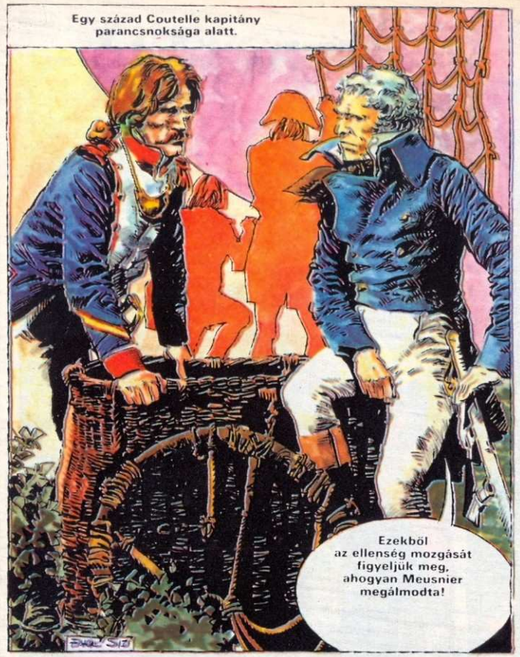

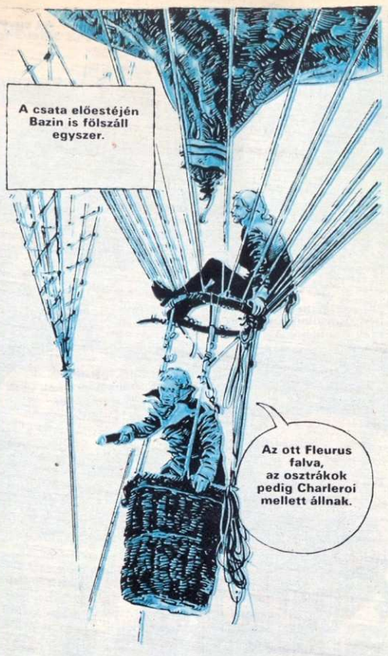

kedvelői, hiszen nagyobbak, szebbek lesznek a regényoldalak. Az új Alfa 64 oldalas lesz, ez a kettő (a nagyobb felület és a több oldal) együttesen azt jelenti, hogy az Alfa kétszer akkora lesz, mint a jelenlegi.

Mindebből következik, hogy számos olyan lehetőség nyílik meg, amelyek eleddig csak olvasói vágyakban léteztek. És itt térek vissza Tari Sándor némelyik ötletéhez: kifogásolta a nagyobb lélegzetű cikkek hiányát, ami a kétszer akkora lapban megoldódik. Kifogásolta a túlságosan sok képregényt, nos, a képregények mennyisége 16-18 oldal lesz, miközben sokkal több oldal marad cikkekre, olvasmányokra. Olyan dolgokra, amelyekre eddig nem volt hely. Ide tartozik például Kerekes Amália „olvasói leveles"-ötlete is: az ilyesmikre most már jut hely!

És most jönnek az „elkeserítő" információk! Persze, csak azok az olvasók fognak elkeseredni, akik... akik nem szeretnek olvasni. Az új Alfa, amelynek címe „Alfa 90" lesz, továbbra is a tizen túliak lapja marad. Kérem, tessék elgondolkodni azon, hogy mit jelent a „TÍZEN TÚLI" kifejezés... 12-14-16 éveseket!

Nos, a történelem továbbra is szerepelni fog, méghozzá kicsit több, és főként „komolyabb" hangnemben, bár megmarad a történelmi képregény is. Az első, azaz februári számban kezdődik a II. világháború története, az 1939–1940-es villámháború, képregényen. Újdonság lesz az is, hogy a lapnak nem minden oldala színes, lesznek fekete-fehérek is.

Tudom, mindezek olvastán soksok olvasó összeráncolja a szemöldökét, és attól fél, hogy kedvenc lapja nagyon is más lesz, mint volt. Mi tagadás, némileg bizony más lesz, de azok az értékei, amelyek eddig kiváltották az elismerést, változatlanok lesznek: érdekes cikkek a technika, a természet, a történelem világából, rejtvények, modellek, olvasnivalók, szép, színes képek, a vidám Asterix és a tényeket bemutató történelmi képregények, az olvasók véleménye és az apróbb, érdekességeket közlő cikkek...

Tudom azt is, hogy mindezek olvastán legtöbbjükben fölmerül a torokszorító kérdés: mennyibe fog kerülni? (Hiszen hányan, de hányan voltak, akik a 30 forintot is sokallták! Érdemes volna néha körülnézni az újságosstandokon, melyik lap mennyibe kerül, cserébe hány oldal, mennyire színes, milyen olvasnivalót nyújt stb... egészen érdekes megfigyeléseket lehet így szerezni.)

Nos, a kétszer nagyobb Alfa majdnem kétszer drágább lesz, vagyis sikerül elkerülnünk a lényeges áremelést, amely fenyegetően közeledett.

Viszontlátásra tehát jövőre, az „Alfa 90" első számában! Olvasóink leveleit pedig továbbra is örömmel és érdeklődéssel várom.

David Gallo

Minden kedves olvasónk figyelmét felhívjuk arra, hogy az Alfa korábbi számait az Interpress Vállalat terjesztési osztályán szerezhetik be, Budapest VIII., Pál utca 2–4. szám alatt. A szerkesztőség sajnos nem tud sem korábbi évekből származó, sem a legutóbbi hónapokban megjelent lapszámokat küldeni.

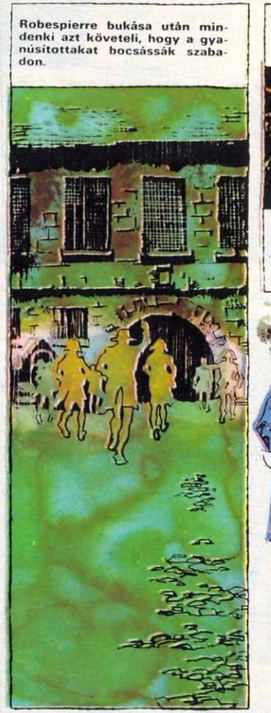

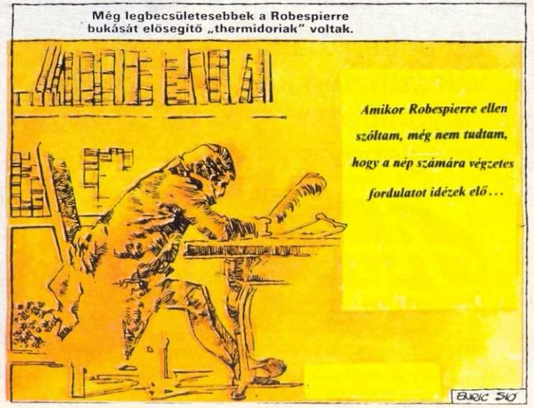

Ami mindig örömet szerez: ajándék az ÁPISZ-tól!

50 boltunkban választhatod ki a karácsonyi meglepetést!

Ápisz

Vevőszolgálat:
117-9999

22 girondista képviselő vidéken bujtogatott a Konvent ellen...

...megbocsátanak nekik, akiket pedig korábban kizártak, ismét ülésezhetnek.

Tragikus a gazdasági helyzet, a nép éhezik. Délen elfagynak az olajfák. Az éhes farkasok Párizs határában ólálkodnak.

A spekuláció virágzik, a gazdagok körében új beszédmód terjed...

Hallatlan! Hihhhetetlen!

Már a Közjóléti Bizottmányt is támadják.

Barère, Billaud, és d'Herbois bünös!

Robert Lindet régi bizottsági tag közbeszól:

Ők vagy ártatlanok, vagy mi mind bünösek vagyunk!

ENRIC SIO

Lindet hiába érvel, hármukat letartóztatják, és az aranyifjúság kezébe kerülnek.

Ítéljetek el! Pitt és az osztrák Cobourg örülni fog!

Kézről kézre jár egy gúnyirat: „A nép kenyéréért és jogért lázad" a címe. Az írás csak olaj a tüzre...

1795. május 20-án a fegyveres népi körzetek a Konventre támadnak. Egy képviselő meghal.

Sok képviselő habozik, bizonytalan...

Csatlakozzunk a néphez!

Minek? Robespierre halálával a hegypárt szelleme elpusztult!

A Konvent győz, a néppel szimpatizáló képviselőket letartóztatják.

ENRIC SIO

Folytatás a 28. oldalon

MESÉLJ A REKLÁMRÓL!

Kérjük olvasóinkat, a tizéveseket és a húszéveseket egyaránt, írják meg véleményüket arról, milyen hirdetésnek örülnek, mit látnak szívesen az Alfa lapjain!
Mit hirdessen a hirdetés?

KÖNYVET?

FILMET?

RUHÁT?

CUKORKÁT?

SPORTSZERT?

ÜDÜLÉST?

JÁTÉKOT?

HANGSZERT?

ELEKTRONIKAI

ESZKÖZÖKET

VAGY LAKBERENDEZÉST?

HANGLEMEZT,

VAGY ÉLELMISZERT?

Bármilyen ötletet leírhat röviden. Azt is, ha nem érdekli, mit hirdet a lap.
Kérjük, véleményét küldje be nyílt levelezőlapon a szerkesztőség címére (Budapest 1525 Pf. 46. – Alfa szerkesztősége), a beérkezett válaszok között számos jutalmat sorsolunk ki.
Aki a választ 1990. január 15-ig postázza, a nyertesek névsorát már az Alfa 90 áprilisi számában nézze meg!

A MAGELLÁN ÚTJA

1989 május hatodikán az Atlantis űrrepülőgép fedélzetéről elindult a Vénusz felé az amerikai Magellan szonda, hogy feltérképezze „ikernővérünket", és megfejtse néhány titkát. Utoljára tizenegy éve, 1978-ban került sor hasonló amerikai vállalkozásra, amikor fellőtték a két Pioneer-Venus szondát. A Magellant arra programozták, hogy feltérképezze a bolygó felszínének 90 százalékát és 30 méteres pontossággal domborzati méréseket végezzen. Az expedíciótól várnak választ a talajfelszín kopásával, a meteorbombázással és a vulkáni tevékenységgel kapcsolatos kérdésekre. Költőnemzedékek ihletője, a Hajnalcsillag ragyogó fénye mögé rejti igazi arcát. A Földet és a Vénuszt sokáig a Naprendszer ikreinek tartották. Átmérőjük, tömegük és térfogatuk annyira hasonlít egymásra, hogy képtelenség párhuzamba nem állítani őket. Johann Hurn német csillagász a XIX. század elején 12 292 kilométerre becsülte a Vénusz átmérőjét. Ez a szám még az űrkorszak kezdete előtt 12 200-ra rövidült. Mai becslések szerint alig 12 104 kilométer, a Föld átmérőjének 94 százaléka. Térfogata bolygónkének 85 százaléka, tömege 81,5 százaléka. Feltételezik, hogy belső szerkezetük is azonos, de erre csak a Magellantól várhatjuk a végleges választ. A hasonlóságok mindenesetre eltörpülnek a különbségek mellett, amelyekről a bolygóközi szondák óta tudunk egy s mást. Ugyanis a Föld – természetesen kizárólag biológiai értelemben! – valóságos paradicsom, a Vénusz viszont maga a pokol. A szovjet Venyerák, az amerikai Mariner–1 és Mariner–2, a Pioneer-Venus–1 és a Pioneer-Venus–2, amelyek átrepültek felette vagy leereszkedtek rá, megállapították, hogy 96 százalék szén-dioxidból és 3 százalék nitrogénből, 1 százalékban pedig vízgőzből, oxigénből, szénmonoxidból, ritka gázokból (héliumból, argonból, neonból) és kénvegyületekből álló légköre nem alkalmas életre. A légkör legfontosabb rétege 50-70 kilométer magas felhőképeny, amely három rétegből áll. A legfelső főleg kénsavat, a középső a kénsav mellett egyelőre tisztázatlan összetételű, nagyobb részecskéket, a legalsó kizárólag szabad kénrészecskéket tartalmaz. Valószínűleg a kéntől csillog halványsárga színben a bolygó. Az alsó, legsűrűbb rétegben a látótávolság nem egészen 1 kilométer. A vastag felhőtakaró alatt állandóan köd gomolyog. A talajszint ugyanilyen barátságtalan: a szondák 450-480 Celsius-fokos hőmérsékletet mértek. A nyomás kilencvenszerese a Föld talajszinti átlagos nyomásának. Bár a vastag felhőrétegen csak a napsugarak 2,5 százaléka tud áttörni, a melegházhatás rendkívül erős. Ugyanezt a jelenséget figyelhetjük meg a kertészek fóliasátraiban, ahol a műanyag réteg átengedi a napsugarakat, de megakadályozza a földből áradó infravörös sugárzás távozását. A szondák ugyanakkor heves és gyakori villámlást észleltek a légkör alsó rétegeiben, amelynek okát még nem ismerjük. Ez bizony igencsak más, mint a földi állapotok. A csillagászok képtelenek voltak megfejteni a titkát, hiszen a két bolygó ugyanakkor, ugyanabból az anyagból és a Naprendszer közeli pontjain alakult ki. A megoldást csak most kezdjük sejteni. Úgy látszik, a Naptól való távolság döntő tényező. Vannak olyan vélemények, hogy bolygónk bármilyen jelentéktelen pályamódosulása a Földet is alkalmatlanná tette volna az életre. Ugyanazok a körülmények, amelyek a Földön megtartották a vizet folyékony halmazállapotban, feloldották a szén-dioxidot az óceánokban, a Naphoz közelebb eső, forróbb Vénuszon egészen más helyzetet hoztak létre: a víz nem sűrűsödhetett össze, és a szén-dioxid is megmaradt a légkörben. Mindezektől függetlenül a Földdel szomszédos és hozzá viszonylag hasonló „testvér" a csillagászok legizgalmasabb kutatási témái közé tartozik.

Földrajzáról 1961, az első radarmérések óta tudunk valamit. 1964-re a mérési módszerek annyira tökéletesedtek, hogy sikerült meghatározni legjellemzőbb vonásait. Csak az a baj, hogy akárcsak a Hold, a Vénusz is mindig ugyanazt az arcát fordítja felénk. Az űrkutatással jelentős fejlődés kezdődött. 1978-ban a Pioneer-Venus–1 200 méter pontossággal a felszín több mint 80 százalékát feltérképezte. Ebből tudjuk, hogy a bolygó mintegy fele hatalmas síkság, amelyet több száz kilométer átmérőjű kráterek lyuggatnak. Két hatalmas masszívum emelkedik ki a síkból, a Terra Ishtar és a Terra Aphrodite. A Terra Aphrodite csak pár száz méter magas, míg a Terra Ishtaron van a Vénusz legmagasabb hegye, 11 800 méteres. A Vénusz másik titka a vulkáni tevékenység. A hetvenes években még a Földről észlelték lapított kúp alakú vulkánjait. A megfigyelést aztán az űrszondák adatai is alátámasztották. A Pioneer mérései szerint a kén-dioxid-tartalom csak a megfigyelési idő alatt megtízszereződött. Néhány hónapja ugyanis a heves vulkáni tevékenység nagy mennyiségű kén-dioxidot juttatott a Vénusz légkörébe. A Magellan 1990. augusztus 4-én, 1,3 milliárd kilométer utat megtéve lép be a Vénusz légkörébe. Ez sokszorosa a Föld és az Esthajnalcsillag távolságának, de ennyi kell ahhoz, hogy a Magellan a legkedvezőbb körülmények között álljon rá az égitest körüli pályáira. Mivel a Magellan tengelye merőleges a Föld–Vénusz tengelyre, a Földről állandóan látni lehet. 189 perces forgási idejének majdnem kétharmadában az elraktározott térképészeti adatokat továbbítja. A nagy antenna, miközben a 243 napos expedíció alatt 1850-szer változtatja állását, gyűjti és közli az adatokat.

1990. október végén a Nap, a Föld és a Vénusz között fog állni. Ekkor a Magellan-expedíció munkája közel húsz napra megszakad. A szünet után a Terra Aphroditére kerül sor, amelynek a program két hónapot szentel. A csillagászok bíznak benne, hogy a bolygó felületének több mint 90 százalékát sikerül feltérképezni.

Jean-François Robredo

A Vénuszt így látta a Mariner–10 jelzésű űrszonda 1974-ben. 720 ezer kilométeres távolságból készült a felvétel, amely először mutatta a légköri mozgásokat

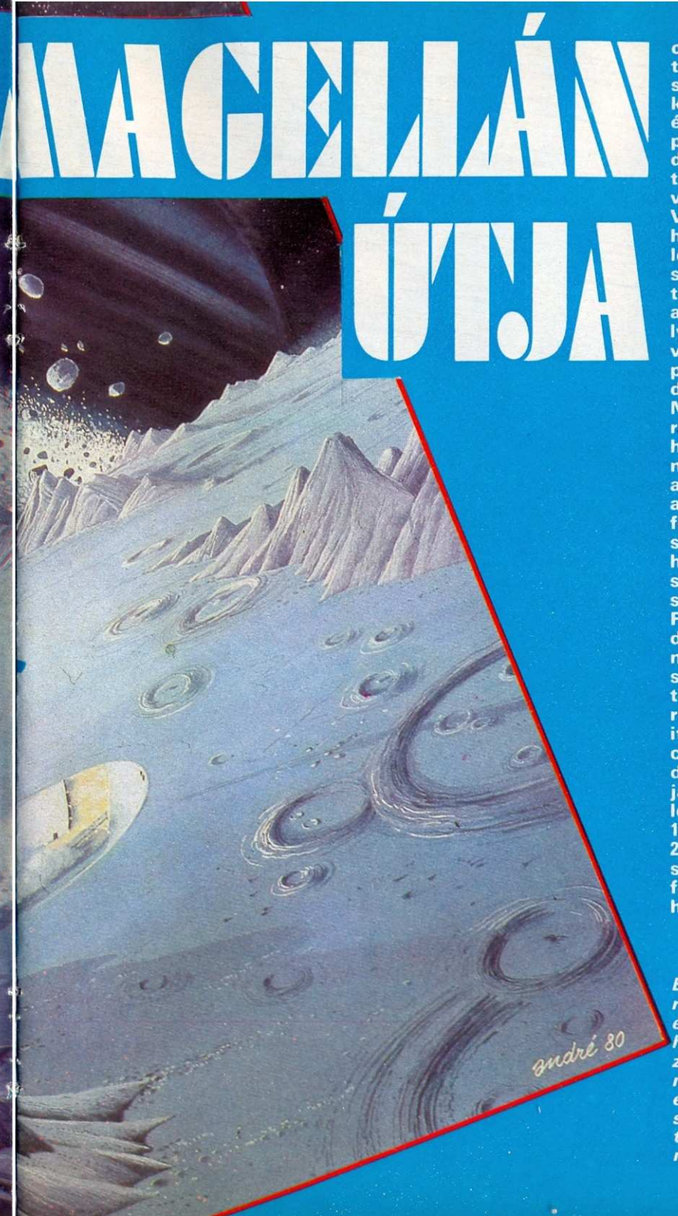

Bármilyen melegen hunyorognak is a csillagok nyári éjszakákon, azt már tudjuk, hogy többnyire csupa elképzelhetetlen fagy és jég várna minket. Mégis igyekszünk egyre közelebb férkőzni, hiszen nem a föltételezett kies táj csalogat, hanem a megismerés vágya

JANUÁR

H	K	Sz	Cs	P	Sz	V
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

FEBRUÁR

H	K	Sz	Cs	P	Sz	V
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28				

MÁRCIUS

H	K	Sz	Cs	P	Sz	V
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	**15**	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ÁPRILIS

H	K	Sz	Cs	P	Sz	V
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

MÁJUS

H	K	Sz	Cs	P	Sz	V
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

JÚNIUS

H	K	Sz	Cs	P	Sz	V
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Az Alfa megjelenik

alfa

1990

JÚLIUS

H	K	Sz	Cs	P	Sz	V
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

AUGUSZTUS

H	K	Sz	Cs	P	Sz	V
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

SZEPTEMBER

H	K	Sz	Cs	P	Sz	V
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

OKTÓBER

H	K	Sz	Cs	P	Sz	V
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

NOVEMBER

H	K	Sz	Cs	P	Sz	V
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

DECEMBER

H	K	Sz	Cs	P	Sz	V
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	**25**	**26**	27	28	29	30
31						

„ŐSTÖRTÉNET”...?

Naptárunkon különös fa látszik, lombjában sokféle állat.
„Kezdetben teremtette az Isten az eget és a földet. A föld puszta volt és üres, sötétség borította a mélységeket és Isten lelke lebegett a vizek fölött. Isten szólt: »Legyen világosság!« és világos lett. Isten látta, hogy a világosság jó.”
A közismert idézet a Teremtés Könyvéből való, rögtön az első mondatok ezek. A szöveg ezután azzal folytatódik, hogy sorban mi mindent művel Isten, azaz a bibliai kozmogónia szerint hogyan született a világmindenség. Az ötödik napon ez történik:
„Isten szólt: »A vizek teljenek meg élőlények sokaságával, az égen a föld felett pedig röpködjenek madarak.« Isten megteremtette fajtájuk szerint a nagy tengeri állatokat és mind az élőlényeket...” A hatodik napon következtek a háziállatok, vadállatok, csúszómászók, aztán pedig az ember, akit az Úr saját képmására teremtett. Dolgát végezvén, a hetedik napon megpihent.
Lehet, hogy közben nem nézett oda, mit művel az ember?
Az elején csak halk, suttogó szavak hangzottak, szinte véletlenül, magánbeszélgetésekben elszórva. Hiszen az ökológiai problémák, vagyis mindaz, ami az egész élővilággal, annak megbomlott állapotával kapcsolatos, a szocializmustól idegen volt. És ha nincs ökológiai probléma, akkor bűn beszélni róla. Különben is el voltunk foglalva azzal, hogy leigázzuk a természetet. Igen, ez a szó: **LEIGÁZNI**, gyakran elhangzott. Szabályozzuk a folyókat, hegyeket és pusztaságokat, irtjuk az erdőket és az állatok közül is kiirtjuk azokat, amelyek nekünk nem tetszenek. Tökéletesen úrrá válunk a természet fölött. De szinte észrevétlenül rossz lett közben a földünk, a vizünk, a levegőnk. És a lelkületünk.
Aztán már létrehoztunk hivatalokat, abban a hitben, hogyha egy központi, nagyon hivatalos hivatal homlokára felírjuk, hogy „Védd a környezetet”, akkor az máris „védődik”...
Nem védődik. Magunk is pusztítjuk.
Át kell alakulnunk? Egy kissé igen!
Másként az lesz a vége, hogy Isten a hetedik nap pihenése után visszafordítja ránk a tekintetét és azt fogja látni, hogy a föld puszta és üres. Mint kezdetben volt.
Isten akkor sírva fakad, de mi már nem fogjuk ezt látni, mert nem leszünk.

HARANGTORNYOK SZABOLCS-SZATMÁRBAN

A mai magyar határok között ebben a megyében találni a legtöbbet belőlük. A legrégebbiek a XVII. századból származnak, de egészen bizonyos, hogy jóval korábban is emeltek ilyeneket. A faszerkezetek ugyanis ritkán érnek meg háromszáz évnél magasabb kort. Egyik legismertebb a nyírbátori harangtorony, de szép fa harangtornyok akadnak például Gemzse, Lónya, Nagyszekeres, Tiszacsécse falvakban is. Az a torony, amelyet ezúttal a finom kézi munkát kedvelők számára lapunkban közlünk, arányait tekintve majdnem tökéletes mása a nemesborzovai fa harangtoronynak. Ezt a XVII. század végén, legkésőbb a XVIII. század elején építették, ma a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban látható.
A fa harangtorony legfontosabb szerkezeti részei a következők: legalsó szintje az eresz vagy lábazat, fölötte a torony törzse vagy dereka. Erre galériát emelnek, régies nevén ez volt a „vigyáz” – nem tévedés, egy zével kell írni, ugyanis ez volt a vigyázó őrszem helye. Az egészet árbocnak nevezett sisak zárja le. Ezt – mint a nemesborzovai esetében is – igen gyakran fiatornyokkal is díszítették. Szabolcs-Szatmár a történelem folyamán sok közös vonást alakított ki a szomszédos Erdéllyel, ahol ugyancsak gyakori egyebek között a fa harangtorony is, a legközelebbi „rokon” tehát ott található. Hogy meddig?
Olvasóinknak bemutatjuk a kész modell képét, amely ugyanolyan papírból készült, mint amire az Alfát nyomják. (Természetesen milliméterre ugyanakkora, mint az, amelyet lapunkból kivághatnak és elkészíthetnek.) Ha valaki mégis attól tartana, hogy tornya túlságosan gyenge lesz, megteheti, hogy a törzset (3. számmal jelölt rész) külön papírra ragasztja. Ehhez a Sirály nevű, viszonylag vastag írópapírt, esetleg másféle írópapírt javasolunk, de a Sirálynál vastagabbat semmiképpen. Ezt is, a torony elkészítésével kapcsolatos összes ragasztást is könnyen száradó, kevéssé nedves ragasztóval (papírragasztóval) végezzük, ajánlható az üzletekben Farmer néven kapható papírragasztó.
Figyelem, Technokolt és más, hasonló ragasztókat semmiképpen se használjunk, a végeredmény csúnya, gyürött illeszkedés lesz, hiszen a Technokol a vékony papírt „meghúzza”.
Az elemek kivágásához olló, körömolló, illetőleg snitzer alkalmas. Úgy a ragasztás, mint előtte a kivágás és hajtogatás („bigelés”) közben a türelem és a pontosság a legfontosabb. A hajtogatást megkönnyíti, ha előzőleg a szaggatott vonalak mentén (vonalzó vezetésével!) vastagabb, tompa tűt húzunk végig enyhe nyomással, azaz bigeljük. Ezt mindig a papírnak azon az oldalán érdemes végezni, ahonnan „el” akarjuk hajtani a részeket.
Az összeállítás ajánlott sorrendje:
I. Az 1-es talpelemet nagyobb kartonlemezre ragasztjuk. (Ez a kartonlemez lehet egyedül vastagabb, például műszaki rajzlap vagy más karton.)
II. A 2-es és 2/a elemeket (eresz) összeállítjuk, majd a talphoz ragasztjuk.
III. A 3-as elemet, a törzset – összeállítás után – a talp közepére rögzítjük.
IV. A 4-es elemet (szoknya) miután összeállítottuk, a törzsre húzzuk és az ereszhez, illetve a törzshöz rögzítjük.
V. Az 5-ös elemmel (galéria) összeállítás után ugyanúgy járunk el, s így tulajdonképpen felülről lezárjuk a törzset.
VI. A 6-os, 7-es és 8-as elemeket külön állítjuk össze, a következő menetben: a 6-os elem hátoldalának közepére helyezzük a 8-as árbocot, majd az ezt körülvevő 7-es sisakot s így, együtt rögzítjük. Ezután a 6-os elemet az illeszkedési vonalak mentén az 5-ös elemhez ragasztjuk.
Jó szórakozást kívánunk! Reméljük, sok olvasónk fogja a pepecselő munkát örömmel végezni. Hozzátesszük még, hogy a torony méretaránya 1:100.
(A torony modelljét kidolgozta Berényi Szilvia)
(Fotó: Kresz Albert)

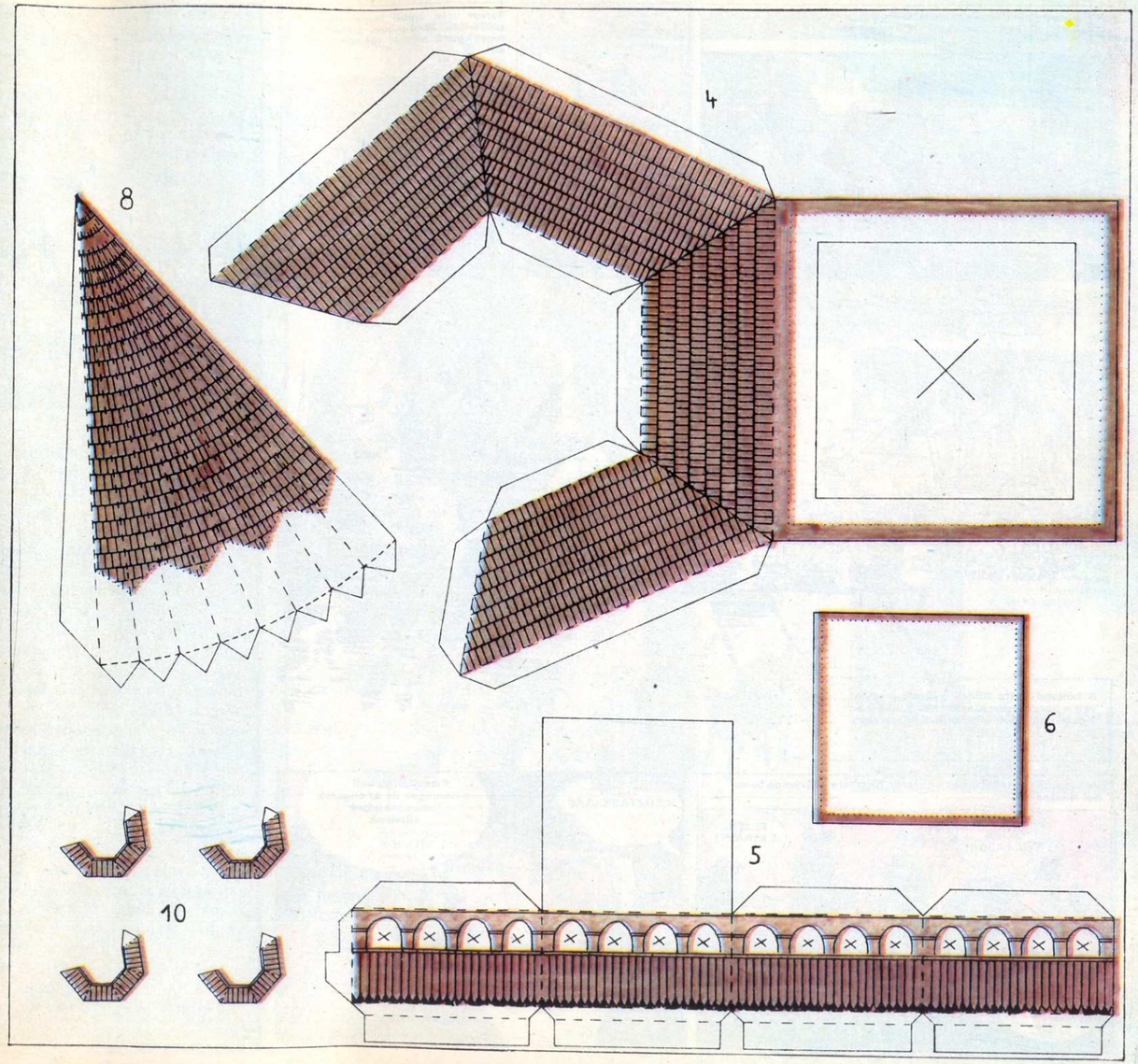

Folytatás a 21. oldalról

A Saint-Antoine negyedben is szétverik a lázadókat, a népi körzetek megadják magukat (1795. május 23.).

Terror után újabb terror: Marseille-ben, Toulonban, Lyonban legyilkolják a volt jakobinusokat.

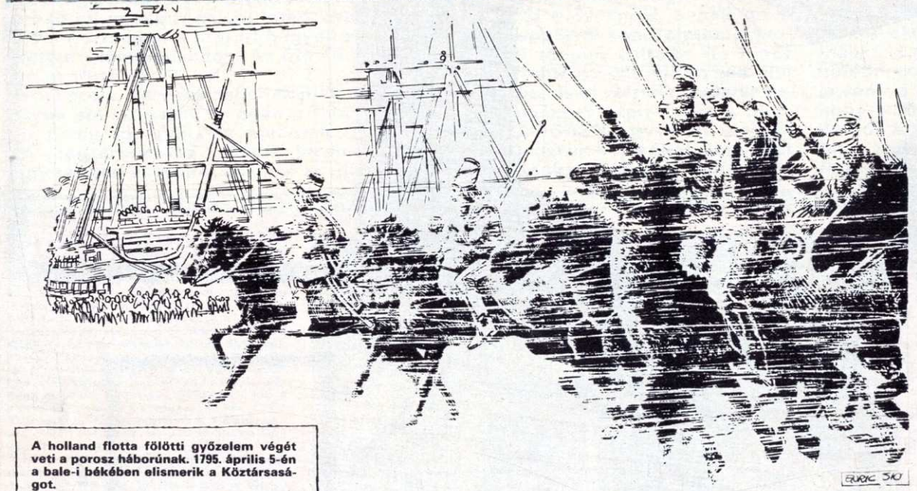

A holland flotta fölötti győzelem végét veti a porosz háborúnak. 1795. április 5-én a bale-i békében elismerik a Köztársaságot.

Vendée-ben kétségbeejtő a helyzet, Charette győztesen bevonul Nantes-ba.

„Nemzedékek születnek és halnak meg anélkül, hogy őseik történetének, a magyar föld múltjának nevezetes fordulatairól és e múlt legnagyobb hatású formálóiról méltó és részletes ismeretük volna...”

(Szekfü Gyula)

BESSENYEI JÓZSEF

Kapisztrán János

A szülöhelyén, Capestranoban eltelt gyermekévek után a környékbeli nemes ifjakkal együtt a vidék központjában, Aquilában készült az előkelő ifjúra váró életre. 1400 körül már a perugiai egyetemet látogatta, ahol felfigyeltek kiváló képességeire, s a jogi kar elvégzése után egyenesen haladt előre pályáján. 1412 táján a nápolyi király hívta udvarába a tehetséges, fiatal bírót. A fényűző udvari élet gyorsan bűvkörébe vonta, kivált testének ápolására; a kifogástalan megjelenésre forditott nagy gondot, bizonyára azért, hogy a kedvezőtlen benyomást, amelyet alacsony termete – 160 centiméter magas lehetett – keltett, jólápoltságával ellensúlyozza. Karrierje gyorsan ivelt felfelé: a nápolyi király a birtokába került városok (Perugia, Viterbo, Benevento, Ascoli) kormányzójává nevezte ki. Az uralkodó halála után azonban a perugiaiak felláztadtak, kormányzójukat is foglyul ejtették s egy torony feneké-

re zárták. Itt következett be az esemény, amely egész életét megváltoztatta. Ő maga igy számolt be erről: „Elaludtam, és alvás közben nagy zajt hallottam, amely felébresztett, és láttam a napnak egy sugarát, amely a torony egész belsejét megvilágította. Felemeltem fejemet, hogy Istennek hálát adjak; akkor magam fölött látok egy (Ferencrendi) testvért, akinek a lábai át voltak fúrva: mikor felemeltem a karjaimat, hogy megragadjam, hirtelen eltűnt. Mikor lehajoltam kopasznak találtam fejemet... Aztán rájöttem, hogy az eltűnt testvér nem más, mint a mi atyánk, Szent Ferenc: megértettem Isten akaratát, hogy a világot elhagyjam és Neki szolgáljak; rögtön megkérdeztem, mennyiért akarnak szabadon bocsátani: szabadon bocsátottak negyven aranyért.”

A harmincadik életéve felé közeledő férfi hátat fordit a világi életnek: felbontja jegyességét, mindenét pénzzé teszi, hogy előteremtse a váltságdíjat, majd elbúcsúzik édesanyjától és felvételét kéri egy Perugia melletti kolostorba. A gvárdián, a rendfönök azonban kételkedett abban, hogy az előkelő udvari ember képes lesz a szigorú szerzetesi élet elviselésére. Próbára tette: alázza meg magát abban a városban, amelynek élén állott! Kapisztrán vállalkozott erre. „Püspöksüveget tettem a fejemre – beszélte el később ő maga –, amelyre életem minden bűnét felirtam, és visszafelé ültem a szamár hátára... Ilyen módon lovagoltam Perugia utcáin keresztül-kasul, a gyerekek versenyt dobáltak sárral és kővel és mindnyájan bolondnak tartottak; ilyen gyalázattal tetézve mentem

XVI. Lajos halála óta a provence-i gróf a helytartó, emberei a Jean Chouan lázadásának résztvevői...

...akik a Loire-tól északra folytatnak háborút a Köztársaság ellen.

Felveszik a kapcsolatot Pitt angol miniszterelnökkel: Bretagne-ban királypárti hadsereg fog partra szállni.

Chouan hívei ezrével jönnek majd! Vendée-ban újra fellángol a harc!

Közben a poroszoszták oldalon Condé herceg emigránsai is a Köztársaság ellen harcolnak.

Az emigráns nemesség már 1789. július 17. óta készül, amióta Artois grófja, a király fivére is emigrált.

vissza a testvérekhez, hogy azok ruháját felvehessem."

Szent Ferenc rendjét komoly ellentétek osztották meg abban az időben.

„A testvérek semmit sem bírhatnak, sem házat, sem más dolgot, hanem, mint zarándokok és idegenek éljenek a világban" – így szól a ferences regula egyik pontja. Az alapító előírásait, vagyis reguláját szó szerint követő obszervánsok és az eredeti szigort sok mindenben enyhítő konventuálisok küzdelmében Kapisztrán az obszervánsok oldalára állott, sőt rövid idő múltán egyik vezetőjük lett. Reformmozgalmuk első gyümölcse a prédikátori tevékenység fellendülése volt, s a nagy hatású vándorprédikátorok között előkelő hely illette meg a kitűnően szónokló, képzett Kapisztránt. Abban is része volt, hogy a két irányzat küzdelmében a római pápa az obszervánsok mellett foglalt állást. Rómában is sokra tartották: a pápa inkvizitornak nevezte ki a szerte Itáliában elterjedt, igen veszélyesnek tartott eretnek mozgalmak leverésére. Útját felgyújtott falvak szegélyezték, nevét máglyára küldött emberek jajkiáltásai tették rettegetté.

Eredményes kegyetlenségével oly nagy tekintélyre tett szert, hogy III. Frigyes német-római császár meghívta birodalmába: „reformálja meg a Ferenc-rendiek megtévelyedett kolostorait, hirdesse a népeknek a békét és tanítsa az örök élet útját". 1451 májusában elfogadta a meghívást, de alig lépte át az olasz határt, imája közben egy újabb isteni kinyilatkoztatás útjának megváltoztatására intette: menjen Csehországba, tapossa el a huszita eretnekséget! Így is cselekedett, de ezt az útját nem koronázta siker, pedig hatásos szónoklatai mellett több vitairatot is kiadott a husziták ellen.

Nagy dicsőséget hozott viszont a következő, németországi út. Jöttének hírére hatalmas tömegek sereglettek össze, szentbeszédeit néhol nem is a templomban, hanem az előtte lévő téren kellett elmondania. Mindig hevesen kikelt a játékszenvedély (kocka, kártya, sakk) és a fényűző öltözködés ellen. A hallgatóságnak megparancsolta: hordják halomba a hegyes cipőket, öveket, parókákat, hosszú copfokat, majd végül ő, saját kezével gyújtotta meg a luxusholmikat. Útját másféle máglyák is jelezték: Boroszlóban (Wroclaw) a szent ostya meggyalázásának hamis vádjával 41 zsidót ítélt tűzhalálra. Azok, akiket ártatlannak talált, választhattak a megkeresztelkedés vagy a száműzetés között. A zsidók ellen máshol is a legnagyobb eréllyel lépett fel. Ha megtérítésük nem sikerült, elűzette őket. Ezek az akciók inkvizítori működésének legsötétebb pontjai.

Sokat foglalkoztatják emellett a török hatalom előretöréséről szóló tudósítások is. Konstantinápoly elfoglalása (1453. május 29.) nem hagyott kétséget, mekkora is a veszély. A pápa keresztes hadjáratot hirdetett. A magyar királyságból többen hívták: jöjjön minél előbb országukba. Egy újabb látomás hatására engedelmeskedett a sürgető hívásnak, s 1455 májusában átlépte az országhatárt. "...forrón vártuk atyaságod érkezését. Ezért a legalázatosabb és legbensőbb érzésekkel kérjük, hogy a megkezdett utazást semmiképpen se változtassa meg..." – kérte Hu-

A brit hajóhad Franciaország felé hajózik, a fedélzeten 10 ezer ember Hervilly parancsnoksága alatt...

Uraim, az ott francia föld!

...a hajófeléken számos köztársasági utazik, hadifogolyként.

Hisz jó ellátást kaptok!

1795. június 27-én szállnak partra a Quiberon melletti öbölben, ahol ötezer Chounan-hívő vár rájuk

Piros, angol egyenruhát öltve indulnak Vannes felé, hogy Charette csapataival egyesüljenek...

...de visszaverik őket.

Hoche hideg fejjel vezényli csapatait...

Összegyűlnek, ahelyett, hogy elözönlenék az országot? Rajtuk ütök...

Guernesey
Jersey
St. Malo
Rennes
Vannes
Quiberon
Belle-Ile
St. Nazaire

nyadi János kormányzó, aki a törökellenes harc megszervezésének hatalmas súlyát szinte egyedül viselte. Amikor Hunyadi megkezdte haderejének gyűjtését, Kapisztrán a Temesközbe és Erdélybe ment a román és szerb görögkeleti egyház hívei, az úgynevezett szakadárok megtérítésére. A Magyarországra küldött pápai követ, Carvajal bíboros ismételt utasítására hagyta csak félbe térítő munkáját és indult vissza Budára, „ámbár lelkem sok keserűséggel telt el, a lelkek üdvösségének eredménye miatt, melyet így félben hagytam" – írta Carvajalnak. 1456 februárjában kezdte el Budán a keresztesek toborzását. Működése a fővárosban nem járt sikerrel, ezért áprilisban, amikor már biztosan tudta, hogy a szultán serege közeledik Nándorfehérvár felé, a toborzás központját a Délvidékre helyezte át, mert ott Hunyadi szerint „az embereket mindig könnyű harcra bírni a török ellen". Valóban, az oszmán hódítás által közvetlenül fenyegetett területeken a parasztok, szegényemberek, falusi papok, deákok, kolduló barátok hatalmas tömege vette fel a keresztet. A siker titka azonban nemcsak abban rejlett, hogy Dél-Magyarországon a saját házát, családját, jószágát védő ember könnyebben kelt hadra, mint a törököt csak távoli hírekből ismerő budai. Kapisztrán felfogása is gyökeres változáson ment keresztül ezekben a hetekben. Most már valóban mindent hajlandó volt a törökellenes harc eszméjének alárendelni. A kíméletet nem ismerő inkvizítor ekkor már így prédikált: „Akik minket a török ellen segíteni akarnak, azok a mi barátaink: a rácokat, a szakadárokat, az oláhokat, az eretneket vagy a pogányokat, ha ezekben a nehéz időkben velünk akarnak tartani, barátilag fogadjuk. Most a törökök ellen kell harcolnunk."

A keresztesek egy kis csapatát még az ostromgyűrű bezárulta előtt bevezette Nándorfehérvárra. A többieket, akik majd a had nagyobb részét adják, Szalánkeméhez hívta össze. A toborzást ugyanis úgy végezte, hogy akik felvették a keresztet, azokat hazaküldte, s meghagyta nekik, hogy adott jelre Szalánkeménnél gyülekezzenek. „Óvatosan és bölcsen kell a keresztesekkel bánni" – vélte, vagyis kockázatosnak tartotta a hadat hosszabb ideig együtt tartani. Ez volt az oka annak, hogy a sereg későn gyűlt össze, amikor az ellenség már javában ágyúzta a Magyarország kulcsának tartott várat. Hunyadi familiárisainak, hűbéreseinek megérkezése után sikerült szétvernie a török hajóhadat, ezután bevonulhatott a várba. A keresztesek Zimony alatt, a Száva bal partján foglaltak állást. Többször vitt Kapisztrán erősítést a várba, fáradhatatlanul buzdította az embereket „az éber vigyázásra, a vértanúi halálra, a védelemre, az állhatatosságra és a hűségre". Mindig gondja volt arra is, hogy a keresztesek meggondolatlan, a haditervben nem szereplő akcióinak elejét vegye. Ez azonban a törökök győzelmes visszaverését követő napon, július 22-én nem sikerült. A diadaltól megittasultak harcvágyát nem lehetett lecsillapítani.

Mi is történt ezen a sorsdöntő napon? Öt íjász elfoglalt egy kis dombot a vár alatt és visszaverte a támadó szpáhikat. Ezen fellel-

A királypárti csapatok sáncok mögé kényszerülnek; az erőszakkal toborzott katonák állandóan dezertálnak.

A francia tüzérség a partoktól távol tartja az angol flottát...

Július 16-án Hervilly megkísérli áttörni a köztársaságiak ostromzárát.

Két nappal később szökevények jelentkeznek a francia előörsnél.

ÁLLJ!

Ne lőj, barátok vagyunk!

A két férfi Hoche tábornokot keresi.

Apály idején megkerülhetjük az erődöt... ha bent lévő társaink meglátnak, elfoglalják az angolok ágyúit!

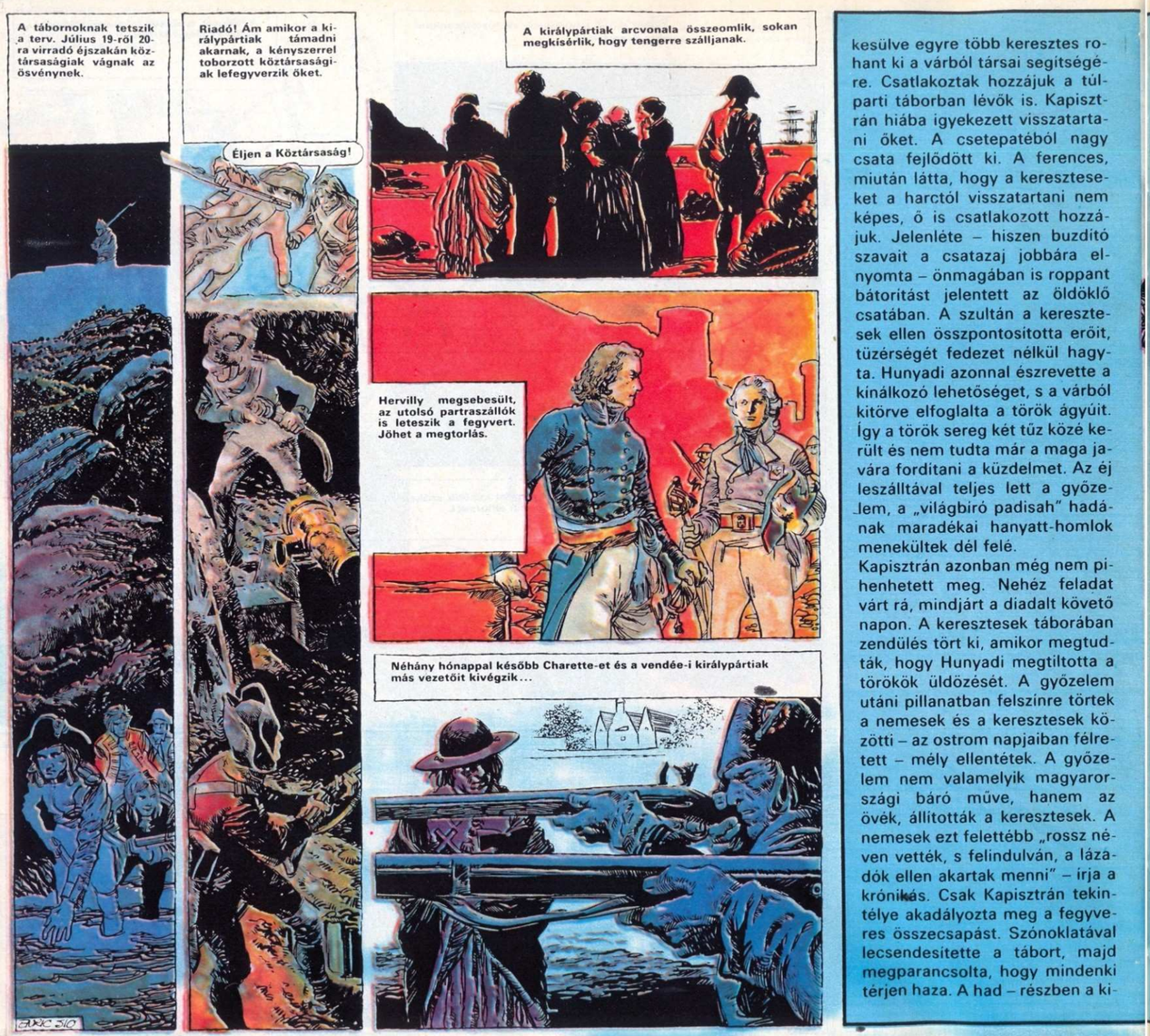

kesülve egyre több keresztes rohant ki a várból társai segítségére. Csatlakoztak hozzájuk a túlparti táborban lévők is. Kapisztrán hiába igyekezett visszatartani őket. A csetepatéból nagy csata fejlődött ki. A ferences, miután látta, hogy a keresztteseket a harctól visszatartani nem képes, ő is csatlakozott hozzájuk. Jelenléte – hiszen buzdító szavait a csatazaj jobbára elnyomta – önmagában is roppant bátorítást jelentett az öldöklő csatában. A szultán a keresztesek ellen összpontosította erőit, tüzérségét fedezet nélkül hagyta. Hunyadi azonnal észrevette a kínálkozó lehetőséget, s a várból kitörve elfoglalta a török ágyúit. Így a török sereg két tűz közé került és nem tudta már a maga javára fordítani a küzdelmet. Az éj leszálltával teljes lett a győzelem, a „világbíró padisah" hadának maradékai hanyatt-homlok menekültek dél felé.

Kapisztrán azonban még nem pihenhetett meg. Nehéz feladat várt rá, mindjárt a diadalt követő napon. A keresztesek táborában zendülés tört ki, amikor megtudták, hogy Hunyadi megtiltotta a törökök üldözését. A győzelem utáni pillanatban felszínre törtek a nemesek és a keresztesek közötti – az ostrom napjaiban félretett – mély ellentétek. A győzelem nem valamelyik magyarországi báró műve, hanem az övék, állították a keresztesek. A nemesek ezt felettébb „rossz néven vették, s felindulván, a lázadók ellen akartak menni" – írja a krónikás. Csak Kapisztrán tekintélye akadályozta meg a fegyveres összecsapást. Szónoklatával lecsendesítette a tábort, majd megparancsolta, hogy mindenki térjen haza. A had – részben a kitörő járvány hatására – így gyorsan feloszlott.

A következő napokban Zimonyba költözött, hogy a nagybeteg Hunyadit méltó módon felkészítse a halálra. A pestis az ő, viszontagságokban meggyötört testét sem kerülte el. Semmi reménye nem lehetett a gyógyulásra. Hosszas, 68 napig tartó szenvedés után hunyt el Újlakon (Ilok, Jugoszlávia). Az ottani ferences kolostorban temették el, amint ő maga kívánta, igen jellemző megokolással: „ez a hely az eretnekek között van, a törökökhöz közel és ezt a helyet a rendtársak többségének akarata ellenére foglaltuk el. Tudom, hogy némely rendtársak azt mondották, hogy ezt a helyet meg kell tartani addig, míg én ezen országban leszek. Ha tehát testemet ide temetitek el, a rendtársak ezt a helyet nem hagyják el, s így a testvérek itt maradván, a népeknek világosságára és megtérésére lesznek."

A kegyetlen eretneküldöző inkvizítor eme markáns önportréja feltehetően nem rokonszenves a XX. század embere előtt. De ma is elismeréssel gondolhatunk szinte emberfeletti fizikai teljesítményére, amivel a világtörténeti jelentőségű nándorfehérvári győzelemhez hozzájárult (az ostrom 17 napja alatt mindössze 7 órát aludt, 2-3 napig semmilyen ételt nem vett magához) és tisztelhetjük rugalmasságát, amellyel a török elleni győzelem érdekében, a döntő pillanatban képes volt túllépni saját merev nézetein, mintegy előző önmagán.

Október 26-án délután két órakor a Nemzetgyűlés elnöke felállt:

Az ülést berekesztem. A Konvent eleget tett hivatásának!

A Konvent három éven át ülésezett, 11 202 rendeletet bocsátott ki, hadsereget hozott létre és megmutatta Európának, hogy mi a SZABADSÁG.

Számos tagja vérpadon, börtönben, számüzetésben vagy bérgyilkos kéztől lelte halálát.

Életük és haláluk a történelem meghatározóivá tette őket.

„A Forradalom lámpás, amely a sír mélyén is világít" – Saint-Just.

VÉGE

REJTETT FÖLDRAJZ

A szokásos rejtvény ezúttal csupa földrajz. A tizenkét betűs megfejtés egy félsziget, amely a II. világháborúban vált híressé. A tizenkét meghatározás ugyancsak egy-egy földrajzi név, kezdőbetűik adják a megfejtést, amelyet nyílt levelezőlapon küldjenek be a szerkesztőség címére (Alfa, Budapest, 1525 Pf. 46.) 1990. január 15-ig. A megfejtést és a nyertesek névsorát áprilisi számunkban közöljük.

1. Bárdföld – a szigetország egyik tájéka
2. A II. világháború egyik híres csatájának színhelye Egyiptomban
3. Értékes, vörös kövéről híres helység Magyarországon
4. Rossz emlékű szikla az ókori Spárta mellett
5. Honfoglalás előtti őseink helye két víz között
6. Egy kis, európai ország kikötővárosa, híres fiát Erasmusnak hívták
7. Ez is főváros, réges-régen Luteciának nevezték
8. A lengyel–litván unióról híres város
9. Északi vidék, amelyet egyik ország megvett a másiktól – pénzért
10. Kisváros, amelynél Szent László király mögött meghasadt a föld
11. Folyó, amelyben több volt egykor a hal, mint a szőke víz
12. Város, amelyben Johann Sebastian Bach született

A meghatározásokat sorrendben adtuk meg; a megfejtésül szolgáló félszigetről és az ottani eseményekről az Alfa 90 februári számában olvashatnak cikket.

MADAGASZKÁR MANÓI

Az egyik kutyára emlékeztet, a másik mérges, ám mégis vicces medvére, a harmadik gavallérosan táncra perdül... és mindannyian madagaszkáriak.

Meglehetősen kiterjedt társaság, rokonaik élnek Madagaszkár szigetén kívül is. Rendszertanilag a főemlősök egyik alrendjét képezik és félmajmoknak nevezzük őket. Tisztességes, bár kissé vicces nevet hord ezeknek a félmajmoknak egyik csoportja: maki. Eredetileg a fák koronájában élnek, faleveléllel, némelyik fa termésével, egyes változataik pedig rovarokkal táplálkoznak. Csakhogy a terjeszkedő ember irtja a fákat s az összefüggő erdőt szigetekre szabdalja, amelyeket csupasz területek választanak el egymástól. Az úgynevezett szikafa-majom (azaz félmajom) tehát kénytelen leszállni a fáról, hogy a szomszédos facsoportig jusson. De hát nem azért félmajom az ember, hogy unalmasan négy lábra ereszkedjék, inkább két lábon ugrándozva teszi meg a távolságot. Az emberfia pedig fényképezőgéppel leselkedik rájuk és tisztára úgy látja, mintha bécsi keringőt járnának a kis állatok.

Egyáltalán nem hatalmas jószágok ezek ugyanis. Az egyik, a fekete-fehér csíkozású, hosszú farok tulajdonosa, az úgynevezett közönséges maki (Lemur catta) például legföljebb 90 centire nő meg s ebből a hosszúságból is nagyobb rész a farkára jut. Még nála is kisebb az egyik rokona, amelynek igen elegáns latin neve van: Daubentonia madagascariensis, magyarul viszont egyszerűen csak véznaujjú makinak hívják. Talán a vörös maki viszi el a „kicsinység pálmáját", ha ugyanis egy ember kezébe kerül, alig-alig lát-

szik ki belőle. Felnőtt korában is csak tizenegy centiméteresre nő meg.
Említettük, hogy a szikafa inkább két hátsó lábán ugrálva teszi meg az üres területen a távolságot. Persze, szó sincs arról, hogy „jókedvében" ugrálna, pontosabban, szó sincs „kedvről". Hátsó végtagjuk majdnem kétszer olyan hosszú, mint a mellső, vagyis két lábon ugrálniuk is egyszerűbb.
Ilyen madagaszkári makikat állatkertekben általában ritkán látni, a csupán falevéllel táplálkozó félmajmokat ugyanis sokkal nehezebb tartani, gondozni, mint azokat, amelyek vegyes táplálékot, gyümölcsöt is fogyasztanak. Tananarivében, Madagaszkár fővárosában más a helyzet, hiszen sokkal egyszerűbb beszerezni a honos fák levelét, s itt gyakran még szaporodnak is a félmajmok. Fejezzük be a rovidke ismertetést azzal a szinte refrénszerűen, egyre több állatnál visszatérő, szomorú megállapítással, hogy létüket veszély fenyegeti. Az ő létüket is: a trópusi erdőségek Madagaszkár szigetén is egyre csökkennek, s az éllettér megszűnésével csökken a kis táncosok száma is. Nem lehet már az ilyen megállapításokra azt válaszolni, hogy „üsse kő a félmajmokat, vagy bármi más repülő, csúszómászó vagy ugrándozó jószágot, csak az ember megélhessen!" mert már most tudjuk, hogy amint csökken a „mindenféle" lények száma, úgy válik egyre rosszabbá a legfőbb főemlős, az ember környezete is. Tudomásul kell vennünk, hogy növényekkel és állatokkal közösen birtokoljuk a földgolyót, s ha mindent kiirtunk, magunk is elpusztulunk.

MEGJELENT

IPM KÖNYVTÁR

A VILÁG FELFEDEZÉSE

II. KÖTETE

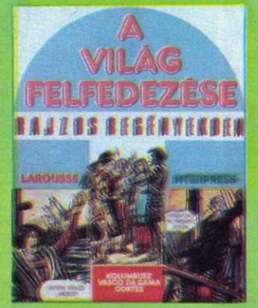

Hajók tartanak India felé, parancsnokuk: Kolumbusz Kristóf
Három hónap múltán föld nyugaton: San Salvador
Díszlövések a déli féltekén: Vasco da Gama megkerüli a Jóreménység-fokot!
Cortés és négyszáz embere Mexikóban
Moctezuma üzenete: arannyal teli sisak
A drágakövek után újabb csoda: a forrón fogyasztott csokoládé...
...a világ felfedezése rajzos regényekben

Ára: 200 Ft

Folytatás a 10. oldalról

AZ AUGUSZTUSI szám rejtvényének megfejtése Bornemissza volt, mint sokan helyesen hozzátették, Szupergergely című cikkünkben esett róla szó. A helyes megfejtést beküldők közül tizenötöt sorsolunk ki, nyereményük egyenként 300 forintos könyvutalvány.

A nyertesek a következők:

Balogh Zoltán, Sajóvég, 3576;
Bugyik Tamás, Békéscsaba, 5600;
Csányi Andrea, Szeged, 6725;
Horváth zoltán, Győr, 9022;
Huszár Péter, Budapest, 1011;
Ispán Bálint, Vértesszőlős, 2837;
Jánossy Csaba, Debrecen, 4025;
Kiss Nándor, Jászjákóhalma, 5121;
Kocsis Péter, Mezőcsát, 3450;
Kovács Zoltán, Tamási, 7090;
Mátrai István, Dombóvár, 7200;
Sudár Zsolt, Mohács, 7700;
Tébi László, Zsadány, 5537;
Tulok Mariann, Pincehely, 7084;
Turbucz Zoltán, Kőrösladány, 5516.

Nyerteseinknek gratulálunk, a nyereményeket postán küldjük el.

MOST VÁSÁROLJ A SZOCIALISTA ORSZÁGOK BÉLYEGEIBŐL, MEGLEPETÉSBEN RÉSZESÜLSZ!

Címünk:
MAGYAR FILATÉLIA VÁLLALAT
1373. Pf. 600

MEGRENDELŐLAP

MEGRENDELEM a szocialista országok bélyegeiből az alábbi összeállításokat.

Mennyiség:
50,– Ft-ért .....
100,– Ft-ért .....
200,– Ft-ért .....
Megrendelő neve: ...
.....
Pontos cím: .....
.....
Irányítószám: .....
Utánvéttel szállítunk!

A CORVINA KIADÓ
ajánlata az általános iskolai angoltanuláshoz

MEGJELENT A PROJECT ENGLISH nyelvkönyvcsalád harmadik kötete és segédletei:

Tankönyv	210,– Ft
Munkafüzet	55,– Ft
Tesztfüzet	20,– Ft
Kazetta	340,– Ft
Tanári könyv	470,– Ft

Folytatjuk

DETEKTÍVEK

„Kell valaki, aki ezeknek a városoknak nyomorúságos utcáin jár, de nem koldus, valaki, aki még nem kiábrándult, nem gyáva. Éppen ilyen legyen a bűnügyi regény detektívje" – írta Raymond Chandler a saját regényeiről.

Az egész kedvesen és elegánsan kezdődött. Párizs utcáin sétálgatott Dupont úr, amikor a költészetről és logikáról folytatott töprengéseit egy újsághír zavarta meg. „Iszonyú gyilkosság a Morgue utcában!" Valaki betört és bestiálisan meggyilkolt két magányos nőt, lakásukat szétdúlta. Ráadásul... belülről zárva volt az ajtó, senki sem értette, hogyan menekülhetett el a gyilkos az emeleti lakásból! És miért gyilkolt, ha végül az ékszereket széthányta, de semmit nem vitt el? És hogyan lehetett olyan iszonyú erős, hogy az egyik áldozatot alulról fölfelé belenyomta a kéménybe? És miért mondták a fültanúk, hogy furcsa nyelven kiabált? De még a sok nyelvet ismerő nyelvtanár sem tudta, miféle nemzetiségű lehetett az illető? Ennyi rejtély egyszerre...!

Dupont úr gondolkodik, majd felad egy újsághirdetést, amely szerint elkószált gorillát illő jutalomért átad a gazdájának. Számítása szerint meg is jelenik egy rémült matróz... A Morgue utcai kettős gyilkosság tettese ugyanis egy felbőszült és elszabadult gorilla, amely könnyedén felmászik a másodikra a villámhárítón... És ezzel a novellával – hiszen híres novella A Morgue utcai kettős gyilkosság – kezdődött Edgar Allan Poe amerikai író „krimiszerzői" karrierje, egyáltalán, maga a detektívirodalom.

Jött aztán a „Sir"... azaz Sir Conan Doyle, az „igazi" detektívregény atyja. (Róla részletesebben írtunk az Alfa 1988-as Különszámában – a szerk.) Világhírű alakja, Sherlock Holmes okos, nyugodt és nagyon eredményes. Miféle ügyeket kell kideríteni? A „feladványok" kivétel nélkül nagyon bonyolultak, rejtélyesek, nagyon szórakoztatóak... és nagyon valószerűtlenek. Ekkor születik meg tulajdonképpen az új szórakoztató rejtvény: a tisztességes detektívregény-író minden tényt szépen felsorakoztat, a könyvekben mindig eljutunk egy olyan pontig, ahol a kívülálló szereplők (valamint az olvasó) egyaránt mindent tudnak, ugyanúgy, mint maga a detektív. De csak a zseniális detektív képes úgy összerakni a mozaikot, hogy minden kő a helyére kerüljön. Egyszerűen „nem illik" ezután új elemet felhozni, nem illik semmit elhallgatni.

És természetesen kötelező a „zárt szoba titka": ez azt jelenti, hogy a rejtvényt a szerző tovább nehezíti azzal, hogy elzárt, megközelíthetetlen körülmények között történik minden. Ezt a módszert az „öreg hölgy", Agatha Christie viszi tökélyre: havazástól elzárt kastély a hegycsúcson a Tíz kicsi indiánban, szintén havazástól elzárt panzió az Egérfogóban, ráadásul a telefonzsinórt is elvágják... Se ki, se be... az adott néhány ember közül valamelyikük gyilkos.

Mindez addig tart, amíg különös dolog történik egy hajón. Az ausztráliai hajó Sydney kikötőjéből halad az amerikai San Francisco felé, amikor fedélzetén ellopnak kétezer dollárt aranyban. A Pinkerton-ügynökség detektívje, bizonyos Dashiell Hammett rövid nyomozás után megtalálja a lopott holmit a hajó kéményében. És dühöngeni kezd: ha nem ilyen becsületes, ha nem igyekszik minél gyorsabban fényt deríteni a lopásra, akkor – munkáját folytatva – elhajózhatott volna Ausztráliába a visszafelé induló gőzösön. És már régóta arra vágyott, hogy Ausztráliába hajózhasson...

Mint említettük, ezzel valami új indult a detektívirodalomban. Az elloptak aranyat gyorsan meglelő Hammett ugyanis nem regényalak, hanem a valóban létező Pinkerton-ügynökség valóban létező detektívje. És az eset egészen valódi, az első világháború előtt történt. A háborúban Hammett önkéntesként vett részt, később San Franciscóban telepedett le s elkezdett írni, majd 1931-ben megírja egyik leghíresebb könyvét, a Máltai sólymot, amelyből később film is készült. Jó, jó, de mi az, ami újdonság?

Hammett detektívje egyfolytában az utcákat járja, mindig éppen egy bűnöző nyomában. A klasszikus regényben a gyilkosság arra volt jó, hogy rejtvényfejtést játszhassunk, Hammettnél a gyilkosságot komolyan kell venni, hiszen nap mint nap történik ilyesmi a valóságban. És az ok egyszerűen rablás, pénz, zsarolás... megjelenik az, amit „fekete kriminek" hívnak. A környezet nem föltétlenül elegáns, az emberek viselkedése pedig a legkevésbé sem az. Hammett néhány sikeres könyvet írt, majd elhallgatott. Jött helyette Raymond Chandler és nyomozója, Marlowe. Marlowe tulajdonképpen westernhős, egyenesági leszármazottja azoknak a fiúknak, akik hintázó léptekkel mennek végig a kisváros utcáján, kezük ügyében Colt és saját érdekeikkel nem törődve lőnek, harcolnak az igazságért.

Személyes élete kevéssé érdekli, Marlowe amerikai viszonylatban szegény ember, hiszen nem is nagyon érdekli a pénz, meg aztán úgy gondolja, hogy csak a tisztességgel megdolgozott pénz a jó pénz. Marlowe tehát magányos és büszke arra, hogy őt csak kétféleképpen lehet értékelni: vagy sajnálni, mert szegény, és többé nem találkozni vele, vagy büszkének lenni arra, hogy egy ilyen lovaggal hozott össze a sors.

Edgar Allan Poe, Conan Doyle és Agatha Christie kulturált, finomlelkű detektívjeit tehát az örökké mozgó, közepesen művelt Marlowe váltja fel. Ha neki azt mondanák, hogy keresse meg XII. Ramszesz fáraó aranykoronáját, amelyet elloptak egy gyűjtőtől, Marlowe azt mondaná, mutassanak róla legalább egy fényképet, mert fogalma sincs, miről van szó. Ugyanerre az ajánlatra Sherlock Holmes rövid, de velős régészeti előadással válaszolna, amelyből kiderülne, hogy a koronát még a tulajdonosánál is jobban ismeri...

Megváltozott a világ? Meg... a detektívregény kiment az utcára és „elfeketült" s amikor Marlowe befejezi valamelyik ügyét, miután kiderítette az igazságot, sem neki, sem az olvasónak nincs olyan érzése, hogy „helyreállt a világ". Marlowe nagyon jól tudja, hogy a kis, szállodai maffia leleplezése után egy következő maffia szerveződik és élősködik. De annak az újabb bandának a dolgai során is akadni fog egy hulla, amelynek a következménye nyomozás lesz és akad egy Marlowe, aki semmivel sem törődve, megvesztegethetetlenül végére jár mindennek és leleplezi a bandát...

És a jövő? Talán éppen most készülődik valahol egy Hammetthez vagy Chandlerhez hasonló fiatalember, akinek állandóan az a vágya, hogy híres detektív legyen, pedig gyenge és beteges, vagy éppen lusta és szeret otthon ülni. És végül a sarki ékszerbolt kirablóinak kézre kerítése helyett megírja egy másik ékszerbolt kirablóinak kézre kerítését.

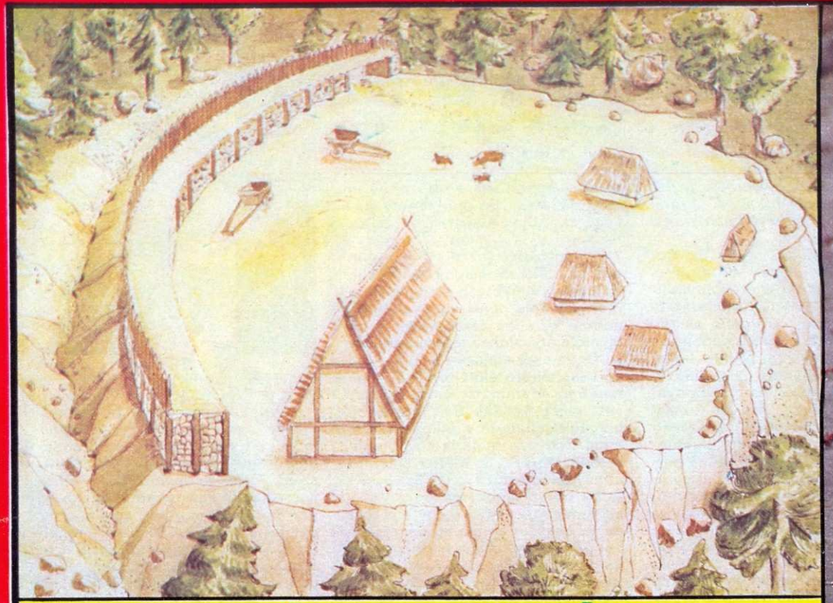

KELTÁK LAKTÁK...

...azt a települést, amelyet Luxembourg területén az elmúlt évtizedek folyamán feltártak a régészek. Jellegzetes védelmi módszert mutat a Krisztus előtti évezred idejéből: a természet adta meredek falú sziklatáblát gerenda és kő vegyítésével készült fal zárta el arról az oldalról, ahonnan megközelíthető volt.

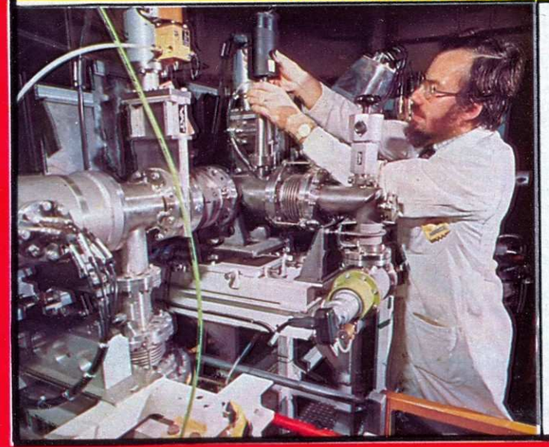

TIZENNYOLC MILLIÓ VOLT...

...az üzemfeszültsége a képen látható berendezésnek. Egy angliai kutatóközpontban ezzel a berendezéssel az ionok viselkedését tanulmányozzák. Amit a képen látunk, persze csak kis része az akcelerátornak, azaz részecskegyorsítónak, ráadásul ez a Warringtonban található egyáltalán nem tartozik a legnagyobbak közé.

A KARÁCSONY SZIGETEN...

...ugyanúgy cserélik az autó kerekét, ha útközben baja támad, mint mindenütt a világon. Ebben semmi különleges nincs. Az már különösebb, hogy amikor nálunk éppen tél van, ott egy bizonyos tengeri rák kikel és a dagály hullámaival tíz- és tízezerszámra lepi el az utakat, parkokat, kerteket, sziklákat. No de hát attól még a kereket cserélni kell!

SZÍNTELEN HEGYIKRISTÁLY...

...látható a felvételen. Mégis, miért pompázik különféle vörös árnyalatokban? Mert színes fénnyel világították meg. Mindez nem csupán fotográfiai játék, hanem ismeretterjesztő célzatú, hiszen a színes fény jobban követhetővé teszi a hegyikristály lapjait, oszlopait. (Kresz Albert felvétele)

mini alfa

TÖBBSZÖR OLVASTAM...

...már arról, hogy a legmodernebb ijakat különböző segédfölszerelésekkel látják el. Valamikor egyszerű volt, íj meg húr meg nyílvessző és kész. De most például fogalmam sincs arról, hogy ezen a kiváló, Bowyer-féle íjon mit keres ez a kis fémlapocska...

TŰZFÖLD

Az Andok, vagyis a dél-amerikai Kordillerák nevű hegylánc az úgynevezett Pacifikus-hegységrendszerhez tartozik, igen nagy magasságok jellemzik. Sok a híres vulkáni csúcs ezen a hatalmas, északról dél felé elnyúló területen. A Chimborazo (ejtsd csimborazó) például az Egyenlítő közelében emelkedik és 6272 méteres, valamint az Aconcagua, amely jóval délebbre mered az égnek, 6960 méter. Ez a hegylánc a Horn-fokban ér véget, amely az amerikai földrész legdélebbi csúcske. Itt a Tűzföld.

A név portugál eredetű (Tierra del Fuego) és tulajdonképpen egy szigetcsoportot jelöl, amelyet a földrésztől a Magellán-szoros választ el, a területe majdnem magyarországnyi, 72 ezer négyzetkilométer. Lakossága viszont nem éri el a tízezer főt. Lévén a terület az Andok déli csúcske, ugyancsak nem szűkölködik magas csúcsokban. Legmagasabb pontja a Monte Italia (2350 méter), valamivel alacsonyabb a Monte Darwin (2168 méter). Csúcsok és fennsíkok váltogatják egymást a Tűzföldön, partvonala erősen fjordos, éghajlata szubpoláris, azaz a sarkvidékihez közelálló. Évente 400-500 milliméter csapadék éri, ami bizony igencsak sok, de a széltől védettebb nyugati területeken a 2000 millimétert is eléri (ennyi csak a trópusi vidékeken esik), s van a Tűzföldnek olyan pontja is (Desolación-sziget), ahol az évi 5 ezer millimétert eléri! Persze, júliusban (azaz télen, hiszen a déli féltekén vagyunk!) az átlaghőmérséklet 0–2 Celsius-fok között mozog, így hát szó sincs arról, hogy a sok csapadék valami buja növénytakarót hozna létre.

A Tűzföld tehát – nevével ellentétben – teli van vízzel, jórészt hó és jég alakban. Az örök hó határa 600-800 méter alacsonyan van, ugyanez például az Egyenlítő közelében álló, afrikai Kilimandzsáró esetében ötezer méter. Sok a folyó és a tó is. Akkor hát mitől Tűzföld ez a föld? Az első európai, aki erre a tájra lépett, Magellán volt, 1520-ban s bármerre nézett, az éjszakai égboltot keresztül-kasul szelték a hidegben rakott tábortüzekből szálló füstcsíkok. Így lett a vidék neve Tűzföld. Bár, ha elnézzük a keleti oldalról, vagyis az Argentínához tartozó egyik szigetről készült képet, akár a különös napfény játéka is ihlethette volna a névadót.

FERRARIX ÚR

ria az ókori Rómában ókori Forma–1 verseny lett volna, milyen kocsin száguldott volna Asterix? Hát ló vontatta Ferrarixon…

Aki és ami Uderzo úr életét meghatározza: Asterix, Obelix, Mirmixdirnix és a Ferrari…

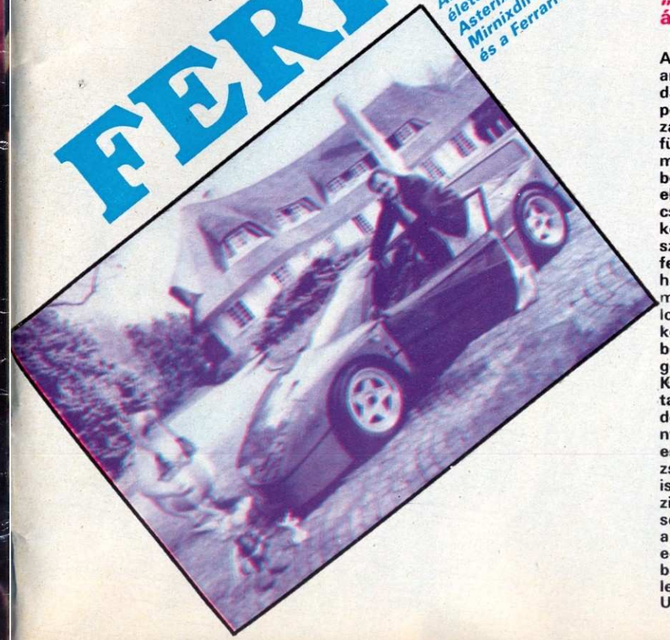

Harminc éve született meg Asterix, s ez a szülés a ma 62 éves Albert Uderzónak meghozta a jómódot. A képregényrajzoló „istállójában" hat Ferrari áll…

A kis falu csaknem úgy fest, mint amikor a hajthatatlan gallok még dacoltak a római légióval: egy csoportnyi kedélyes nádfedeles házacska az erdő szélén, hívogatóan füstölgő kéményekkel. Ötven kilométernyire vagyunk Párizstól, Albert Uderzo otthonában. A Krisztus előtti képregényszíntér látogatója csak egy melléképület előtt hökken meg a dombos birtok déli részén. Ott lóg egy tábla, fenyegető felirattal: „Itt csak Ferrarik parkolhatnak, a többit elvontatják." A mester tréfája. Uderzo a világirodalom egyik legnagyobb sikerét alkotta meg az Asterixszel, amennyiben hajlandók vagyunk a képregényt a világirodalomba számítani. Kereken 200 millió füzetecskét adtak el világszerte a vidám, verekedő, vaddisznókat evő legénnyel, 32 nyelven, beleértve a latint és az eszperantót. Így aztán marad némi zsebpénze egy különös szeszélyre is: Uderzo az autókat szereti – limuzinokat, kupékat, kabriolékat, teljesen mindegy, feltéve, hogy Ferrari a márkájuk. A garázs olyan, mint egy Ferrari-múzeum. A sarokban bárpult, amely mellett a házigazda legszívesebben a benzinről beszél. Uderzo 62 éves, de még mindig a benne élő gyermek uralkodik a férfin, a játéköstön hajtja. Büszkén pillant az összesen 2500 lóerőre, mint egy ötéves, ha felsorakoztatja a matchbox-autóit. A hullámos országúton megmutatja, mit tud a 480 lóerő a legújabb játékszerében, az F–40 szupersportkocsiban. Ez jobb, mint a hullámvasút az Asterix Parkban. Az Asterix Park a dinamikus nagypapa legújabb üzleti ötlete, egy vidámpark Párizstól északra, amerikai minta szerint. Uderzo 15 éves korában autóversenyző akart lenni, mert bátyja, aki autószerelő volt, gyakran magával cipelte a versenyekre. Vágya sohasem teljesült, de még mindig szereti a sebességet… A mindennapi Ferrarija, a 412-es, az istálló igáslova. Uderzo bevásárolni jár vele. A 412-es kék, nem piros, mint a többi. Bár ez a tarka képregények rajzolójának nem jelent számottevő különbséget, ugyanis színvak. Ezért a képregényeit, amiket egyedül rajzol, grafikusok színezik ki. Albert Uderzo eredetileg csak illusztrátor volt. A szöveget René Goscinny írta, aki 1977-ben 51 éves korában meghalt, mikor egy orvosi rutinvizsgálaton biciklihajtás közben felmondta a szíve a szolgálatot. Így Uderzo megkezdte második karrierjét, immár szövegíróként. Bár a kritikusok hiányolják a találó Goscinny-poénokat és a rajzok is vesztettek ragyogásukból, a népszerűség megállíthatatlan. Uderzo nagyon elfoglalt. Asterix, a hűséges törpe az erőt adó varázsitallal belekerült a piac darálójába is („Asterix"-limonádé, „Hygienix" pelenkák stb.). Ebben az évben a gall legény körül még nagyobb a forgatag: Asterix 30 éves, megnyitották az Asterix Parkot, új film készült, egy Obelix-kötet került piacra, mindenesetre kevés eredeti szöveggel. A mester nem tekinti magát európai Walt Disneynek: Disney nem tudott különösebben jól rajzolni. Olyasmi lehetett a mesterségében, mint Enzo Ferrari, aki pedig nem volt mérnök. De mindkettő értett hozzá, hogyan kell megfelelő embereket maga köré gyűjteni. Én viszont csaknem mindent egyedül csinálok.

Uderzónak nem sok ideje van a Ferrarikhoz. Csak a francia Ferrari-klubbeli kirándulásokat nem mulasztja el. Végül is ő szervezi őket. Minden kiruccanás után saját kezűleg mossa le bepiszkolódott kedvenceit.

alfa

MADAGASZKÁR MANÓI